

MIESTEN HAMEET OSANA ARKIPUKEUTUMISTA

Länsimaalaisen miehen suhtautuminen miesten hameeseen



Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Visamäki, muotoilun koulutusohjelma

Syksy, 2019

Iina Torhola

Muotoilun koulutusohjelma
Visamäki

Tekijä	lina Torhola	Vuosi 2019
Työn nimi	Miesten hameet osana arkipukeutumista	
Työn ohjaaja/t	Leena Koivunen, Pirjo Seddiki	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön aiheena oli tutkia miesten hameiden käytön nykytilannetta. Päätaivotteena oli selvittää, miten tämän päivän mies suhtautuu hameen käyttöön ja miten hameeseen pukeutuvaan mieheen suhtaudutaan.

Työtä varten kerättiin tietoa pääasiassa kirjallisuuden, haastattelujen ja käytännön kokeen avulla. Kirjallisista lähteistä selvitettiin miesten muodin, pukeutumisen ja hameiden historiaa. Tietoa etsittiin myös siitä, miten valtavirran suhtautuminen poikkeavasti pukeutuviin miehiin on kehittynyt ja selvitettiin syitä sille, miksi hameiden käyttö miesten arkipukeutumisessa on yhä niin harvinaista. Käytännön kokeessa viisi miestä pukeutui hameeseen arkenaan seitsemän päivän ajan ja heiltä kerättiin tietoa käyttökokemuksesta sekä ympäristön reaktioista. Tiedonkeruuta täydennettiin vielä haastattelemalla miehiä, jotka eivät pukeutuisi hameeseen vapaaehtoisesti arkenaan. Tämänhetkistä tilannetta kartoitettiin myös havainnoimalla muotimaailmassa ja sosiaalisessa mediassa näkyviä miesten hameita ja niiden käyttäjiä.

Opinnäytetyön tuloksena saatiin katsaus miesten hameiden käytön kehitykseen ja nykytilanteeseen. Opinnäytetyön sisältöä voidaan käyttää vaihtoehtoisen pukeutumisen ja miesten hameisiin liittyvien keskusteluiden sekä tutkimuksen materiaalina.

Avainsanat muoti, miesten muoti, vaihtoehtoinen pukeutuminen, miesten hame

Sivut 73 sivua, joista liitteitä 1 sivu

Degree programme in design
Visamäki

Author	lina Torhola	Year 2019
Subject	The Men's Skirt as a Part of the Casual Wear	
Supervisors	Leena Koivunen, Pirjo Seddiki	

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to examine the current state of the men's skirt as a part of the casual wear in the minds of its users and the other male observers. To achieve a better overview of this the history of the men's skirt and its acceptance are observed alongside of analyzing the reasons that might be working in the backgrounds of the phenomenon.

To understand the male skirt as a phenomenon the history of the men's skirt is briefly summarized with an emphasis on its more recent history. The reasons for the reluctance of men to see the skirt as an equal option for the choice of cloth with the pants is sought by mapping out reasons that originate from the social psychology of clothing and seem to connect with the problem. This content is collected mainly by inspecting literature and the pictorial documentation. Further understanding of the thoughts of the men today is gathered by observing a test group consisting of five men using a skirt in their daily life for seven days and by interviewing another group of five men who would not include the skirt in their own casual wear. More observations of the current state and the status of the men's skirt is done by looking into the recent sightings of the users in the traditional and the social media and by finding articles written of the phenomenon in the recent years. Geographically the thesis' point of view is restricted to the western cultural sphere only and the focus stays in the casual wear of the mainstream instead of the minorities or the special occasions.

As the conclusion of this thesis an overview of the history and the development of the men's skirt phenomenon and the attitudes of the wearers as well as the observers is gained with a base understanding of the psychological brakes that are slowing the full acceptance of the men's skirt in the minds of all. The contents of the thesis can be used as a part of the further studies and conversations of the subject.

Keywords fashion, men's fashion, alternative fashion, men's skirt

Pages 73 pages including appendices 1 page

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Tavoitteet	1
1.2	Kysymysten asettelu ja tiedonkeruumenetelmät	2
1.3	Viitekehys	4
1.4	Rajaus	6
2	MIESTEN HAMEIDEN HISTORIA	8
2.1	Länsimaalaisen miesten hameen lyhyt historia 1900-luvulle	10
2.2	Miesten hameen ja muodin ilmapiiri 1900-luvulta 1940-luvulle.....	11
2.3	1950-luvulta 1970-luvulle	13
2.4	1980-luvulta 2000-luvulle	16
2.5	2000-luvulta nykypäivään	20
3	KILTIT.....	22
3.1	Yleiskatsausta kiltin historiaan	22
3.2	Kiltit nykypäivänä	24
4	MIESTEN HAMEIDEN KÄYTÖN SOLMUKOHTIA	27
4.1	Pelot ja poikkeavuus.....	27
4.2	Ulkonaön arvostelu	29
4.3	Itseilmaisuus ja vuorovaikutus.....	29
4.4	Miehisyys ja mieskuva.....	31
5	SUHTAUTUMINEN POIKKEAVASTI PUKEUTUVIIN MIEHIIN	34
5.1	Suhtautumisen kehitys 1800-luvun lopulta 2000-luvulle	34
5.2	Suhtautuminen nyt.....	36
5.3	Miesten poikkeavan pukeutumisen hyväksyttävyyden tulevaisuudessa	37
6	MIESTEN HAMEIDEN ARKIKÄYTÖN KÄYTÄNNÖN KOE	41
6.1	Tehtävänanto	41
6.2	Testiryhmä.....	43
6.3	Käyttäjien vaatetus ja ympäristö.....	44
6.4	Muilta saatu palaute ja sen vaikutukset	45
6.5	Osallistujien suhtautuminen hameen käyttöön ja kokemuksen käsittely	46
7	HAASTATTELUT	47
7.1	Haastattelukysymykset	47
7.2	Haastateltavat	47
7.3	Miesten hameet ja niiden käyttäjät ulkopuolisten silmin	48
7.4	Miesten hame työpaikoilla ja työyhteisön oletettu suhtautuminen	51
7.5	Spekulointia negatiivisen kommentoinnin syistä.....	53
7.6	Haastateltavien oma hypoteettinen hameen käyttö.....	54
7.7	Haastateltavien pohdintoja miesten hameiden asemasta tulevaisuudessa	56

8	JOHTOPÄÄTÖKSET	58
9	POHDINTA.....	61
	LÄHTEET	63
	KUVAT	65

Liitteet

Liite 1 Haastattelukysymykset

1 JOHDANTO

Miesten hameilla on pitkä historia, mutta niiden näkyvyys katukuvassa on vähäistä. Miesten pukeutuminen on pitkään seurannut samoja suuntaviivoja ja perinteistä muotokieltä, vaikka mahdollisuuksia uudistuksiin on ollut ja ilmapiiri miesten muodin muutokselle on vapautunut aikaisemmasta. Hameiden käyttö aiheuttaa kuitenkin edelleen hämmennystä eikä niiden käyttäminen vaikuta näyttävästi edes mahdollisuutena valtavirran silmissä. Miesten hameiden käyttöä on pitkään suorastaan vastustettu ja niiden käyttäjät ovat kohdanneet paljon vaatevalinnasta johtuvaa kommentointia, joka on ollut sisällöltään ja sävyiltään useammin ivallista kuin kannustavaa.

Pukeutumisella on suuri vaikutus meihin ja ympäristöömme. Vaatteemme ovat osa kommunikaatiota yksilöiden välillä sekä persoonamme näkyvä jatke. Ensivaikutelma on tunnetusti tärkeä osa ihmisten kohtaamista ja se, miltä näytämme, kertoo meistä paljon jo ennen kuin ensimmäistäkään sanaa on vaihdettu. Ulkonäkömme ja vaatteemme symboloivat meitä yksilöinä. Jokaisella tulisi olla oikeus olla oma itsensä ilman pelkoa syrjinnästä, väheksynnästä ja ulkopuoliseksi jäämisestä.

Muotoiluopintojeni aikana olen opiskellut Hämeen ammattikorkeakoulussa muodin ja trendien liikkeitä niin muodin historiassa kuin nykypäivässäkin. Olen tutustunut trendiennusteisiin vierailijaluennoilla sekä yritysvierailuilla. Miesten muotia olen pitänyt erityisen kiehtovana ei ainoastaan sen miellyttävän muotokielen, vaan myös siinä piilevän valtavan kasvupotentiaalin vuoksi. Miesten muodilla on runsaasti mahdollisuuksia ja sen hidas, ellei suorastaan vastahakoinen, kehitys on kiinnittänyt huomioni. Miesten rennompaan pukeutumismuotiin olen tutustunut opintojeni työharjoittelujaksolla miesten muodin parissa ja vaihtoehtoiseen pukeutumiseen olen ollut yhteydessä vapaa-aikani ja harrastuneisuuteni puolesta. Opinnäytetyöni aihe muotoutui keskusteluissa hameita käyttävien miesten parissa, kuunnellessani tarinoita heidän saamistaan, vaatetuksesta johtuvista kommentteista.

1.1 Tavoitteet

Tasa-arvoisuus ja oikeus itseilmaisuuksiin ovat osa hyvinvoivaa yhteiskuntaa, joten on tärkeää herättää keskustelua siihen liittyvistä epäkohdista. Tässä opinnäytetyössä perehdytään miesten hameiden käyttöön sekä siihen liittyviin ongelma-kohtiin viime vuosikymmeninä, nyt sekä tulevaisuudessa. Opinnäytetyön tavoite on myös herättää pohdintaa ja keskustelua niin miesten oikeudesta hameiden käyttöön kuin yleisestikin jokaisen oikeudesta olla oma itsensä myös vaatetukseensa puolesta.

Opinnäytetyön miesten muodin ja kilttien historian osuuksissa avataan aiheen lähtökohtia, jotta tämänhetkinen tilanne olisi helpompi ymmärtää. Ymmärryksen syventämistä jatketaan katsauksella erilaisiin, yleisiin ongelmakohtiin, joita valtavirrasta poikkeava pukeutuminen saattaa aiheuttaa. Tämän jälkeen käydään läpi suhtautumisen muutosta poikkeavasti pukeutuvaan mieheen viimeisen noin sadan vuoden ajalta, mikä auttaa lukijaa suhteuttamaan koeosuuden tuottamat tulokset sekä haastattelujen vastaukset suhteessa aikaisempaan tilanteeseen. Opinnäytetyön kokeellisella osuudella sekä haastatteluilla halutaan tuottaa käytännön tietoa miesten hameiden nykytilanteesta sekä auttaa arvioimaan hameisiin suhtautumisen kehitystä lähitulevaisuudessa.

1.2 Kysymysten asettelu ja tiedonkeruumenetelmät

Opinnäytetyön pääkysymyksenä on:

- Miten miehet suhtautuvat hameeseen osana miesten arkipukeutumista nykypäivänä?

Opinnäytetyön alakysymykset ovat:

- Miten hameet ovat näkyneet miesten vaatetuksessa lähihistoriassa?
- Mitkä syyt hidastavat miesten hameiden käytön yleistymistä?

Ydinkysymyksen vastaus rakentuu opinnäytetyössä kerätyn tiedon pohjalta. Tärkeimpiä pääkysymyksen vastaukseen vaikuttavia tietolähteitä ovat testiryhmältä saadut palautukset sekä haastattelujen vastaukset. Myös muut ajankohtaista tietoa kerryttävät julkaisut ja havainnot ovat merkittävässä asemassa. Kirjallisuuden lähteistä kertyneestä tiedosta saadaan pohjaa, jota käytetään taustana haastatteluiden ja testiryhmän palauttamien tehtävätiedostojen käsittelyssä. Näin voidaan päätellä yleismaallista tilannetta pelkkien yksittäisten tapausten käsittelyn sijaan.

Testiryhmälle jaetaan täytettäväksi päiväkirjankaltainen tiedosto, jossa ohjeistuksen jälkeen on esitietojen täyttösivu, seitsemän samanlaisilla kysymyksillä varustettua päiväkohtaista sivua sekä yksi vapaan kirjoituksen salliva, kokemuksen jälkeen täytettävä kommenttisivu. Päiväkirjan päivien kysymykset ovat ennalta määriteltynä. Päiväkirjat on toimitettu koehenkilöille henkilökohtaisesti ja niiden aihe sekä tarkoitus on kerrottu vastaajalle etukäteen ja osallistujilla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä tehtävän laatijalle. Vastaajat ovat saaneet täyttää vastauksensa päiväkirjatiedostoon omalla ajallaan, joten päiväkirjatehtävässä yhdistyvät informoitu kysely sekä osallistava muotoiluluotaimenetelmä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, s. 191-192)

Päiväkirjatiedosto on ennalta muotoiltu kohderyhmää ajatellen ja siihen liittyy niin kirjoittamista kuin valokuvaamistaakin. Sen tarkoitus on olla muotoiluluotaimenkaltainen, itsedokumentointiin perustuva, käyttäjäkeskeinen apuväline tiedon keruulle. Muotoiluluotaimia käytetään tavallisimmin inhimillisten ilmiöiden ymmärtämiseen. Muotoiluluotaimet ovat innovatiivisia tiedonkeruumenetelmiä, joilla on visuaalinen sekä osallistava luonne. Aktivointi ja osallistaminen saattavat saada helpommin esille sellaisiakin puolia tutkittavasta ilmiöstä, jotka

muuten jäisivät huomiotta. Muotoiluluotaimilla voidaan lähestyä yksittäisiä käyttäjiä ja kerätä niin sanottuja signaaleja heidän kauttaan tutkittaessa erilaisia ilmiöitä. Muotoiluluotain on empaattinen tiedonkeruumenetelmä, jossa käyttäjä pyritään saamaan havainnoimaan ympäristön arkisiakin asioita sekä omia kokemuksia niin, että ne välittyvät tietoa keräävälle taholle. (Mattelmäki, 2006, s. 40; Miettinen, 2011, s. 64)

Haastatteluilla haetaan lisäymmärrystä ja erilaisia näkökulmia käsiteltävään aiheeseen. Haastatteluissa vastataan kahteentoista kysymykseen, joista osalla on alakysymyksiä. Haastattelut suoritetaan yksilöhaastatteluina. Käytetty haastattelumenetelmä on niin kutsuttu puolistrukturoitu haastattelu. Haastattelussa esitettyjen kysymysten muoto on kaikille haastateltaville sama, vaikka kysymysten sanamuodot saattavat muuntua haastattelun edetessä luonnollisen ja rennon keskustelun ylläpitämiseksi. Haastattelukysymysten järjestys saattaa vaihdella mukautuen haastateltavan mielenlaatuun ja keskustelun kulkuun. Haastateltavien vastaukset eivät ole sidottuja tiettyihin vastausvaihtoehtoihin, vaan he voivat vastata kysymyksiin omin sanoin. Täysin strukturoitu haastattelu ei olisi välttämättä tuottanut halutunlaisia, tarpeeksi laajoja vastauksia ja esimerkkitalanteita haastateltavien kokemuksista aiheen luonteen vuoksi. Täysin vapaa syvähaastattelu puolestaan olisi saattanut poikia liian monimutkaisesti käsiteltävää tietoa, jota olisi ollut haastavaa tuoda opinnäytetyön tuloksien vertailuihin mukaan. Puolistrukturoitu haastattelu tuottaa helposti jäsenneltävää, mutta sisältörikasta materiaalia, joten se soveltuu hyvin kerryttämään toivotunlaista tietoa tätä opinnäytetyötä varten. Haastattelujen vastauksien kautta päästään myös testaamaan teoriaosuuksissa kerrytetyn tiedon yleistettävyyttä. (Hirsjärvi & Hurme, 2011, s.45)

Haastattelu on joustava menetelmä, jossa päästään suoraan vuorovaikutukseen tutkittavan kanssa. Erityisen hyvin haastattelut sopivat aiheisiin, joita on kartoitettu vain vähän. Haastatteluiden kerryttämä tieto sopii myös tilanteisiin, joissa haastateltavien puhe halutaan sijoittaa laajempaan kontekstiin. Koska haastattelujen vastaukset ovat monitahoisia, niiden kautta saadaan selvennystä ja syvennystä käsiteltäviin teemoihin silloinkin, kun kyseessä on vaikeasti lähestyttävä, arka tai vaikea aihe. Haastattelu myös tuottaa kuvaavia esimerkkejä, joista on hyötyä kokonaisuuden ymmärtämisessä. Haastattelun vastauksia käsitellessä huomioidaan myös se, että haastateltavilla on usein tapana antaa sosiaalisesti hyväksyttäviä vastauksia esiintyäkseen moraalisesti ja sosiaalisesti hyvänä ihmisenä. (Hirsjärvi ym., 2011, s.35; Hirsjärvi ym., 2009, s.201)

Teoria-aineistot täydentävät pääkysymyksen johtopäätöksiä sekä vastaavat suurelta osin myös tämän opinnäytetyön alakysymyksiin. Andrew Boltonin (2003) *Bravehearts: Men in Skirts* sekä Tim Gunnin ja Ada Calhounin *Tim Gunn's Fashion Bible* (2012) kirjoissa käydään läpi miesten hameiden historiaa ja miesten hameiden näkyvyyttä mediassa sekä käytännössä. Suhtautumista poikkeavaan pukeutumiseen käsitellään laajasti Susan B. Kaiserin kirjassa *The Social Psychology of Clothing* (1985) sekä erityisesti suhtautumista poikkeavasti pukeutuviin miehiin Heini Wellingin kirjassa *Turhamainen mies* (1999). Myös Ted Polhemuksen kirjat *Style Surfing: What to Wear in the 3rd Millennium* (1996) ja *Streetstyle: From*

Sidewalk to Catwalk (1994) antavat oman lisänsä nykytilanteen ja mahdollisen tulevan muutoksen hahmottamiseen. Lisäymmärrystä haetaan myös miesasian asiantuntijoiden kirjoituksia sisältävästä, Arto Jokisen toimittamasta kirjasta *Mieskysymys: Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka* (2012). Kirjallisuutta, päiväkirjaluotaimia sekä haastatteluja täydentävät myös internetlähteet sekä oma havainnointi niin miesten muodin kuin vaihtoehtomuodin parissa.

1.3 Viitekehys

Teoreettinen viitekehys sisältää aiheen keskeiset elementit ja se muodostuu erilaisista perspektiiveistä, jotka linkittyvät toisiinsa. Viitekehys kuvaa sitä, miten eri osa-alueet ovat yhteydessä keskenään sekä kuinka ne vaikuttavat ja johtavat lopputulokseen sekä sen muodostumiseen. (KvaliMOTV, n.d.)

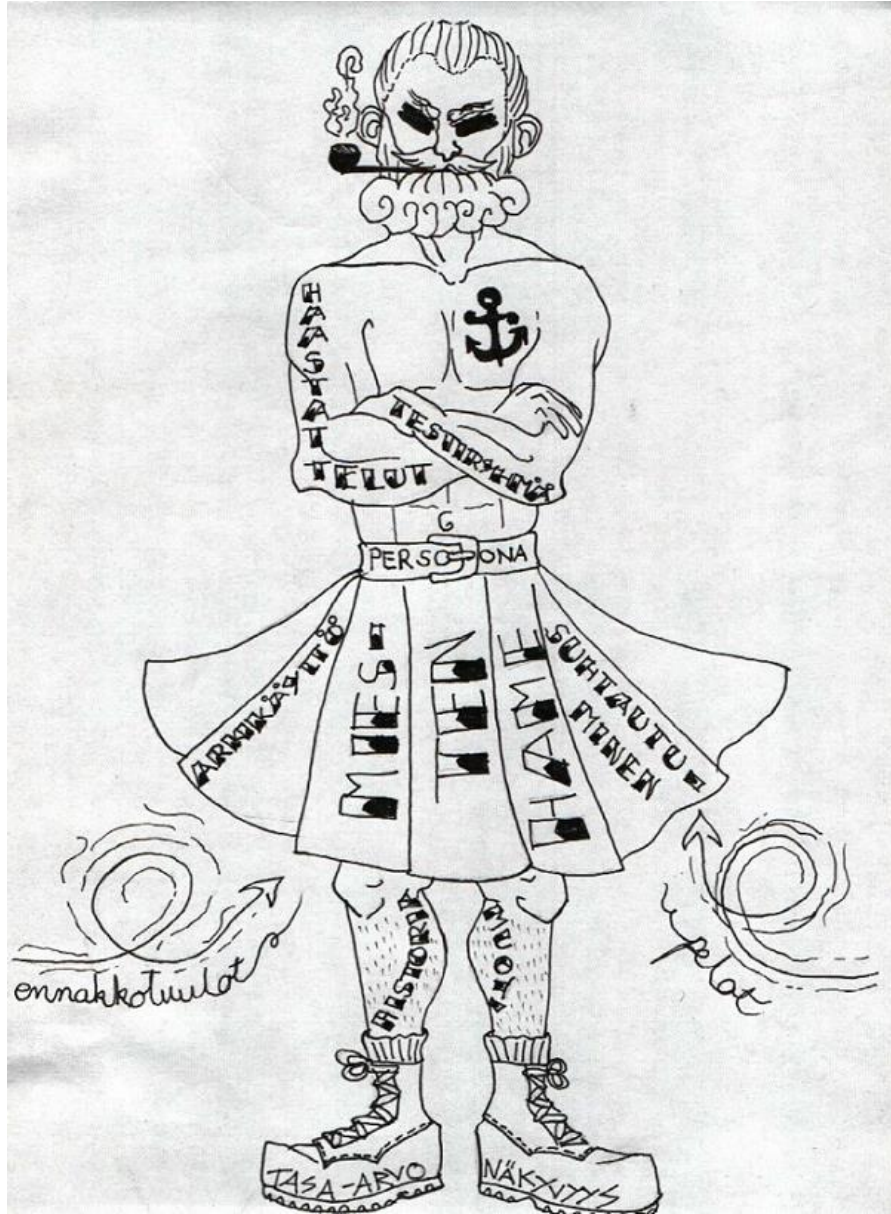
Tämän opinnäytetyön keskiössä ovat miesten hameet ja niiden käyttö arkipukeutumisessa. Arkipukeutumisella tarkoitetaan tässä yhteydessä vaateesta, jota käytetään esimerkiksi kotona, töissä, koulussa ja arjen juoksevista asioista ruokaostoksista hammaslääkärikäynteihin. Opinnäytetyön pääkysymys nostaa esiin kysymyksen suhtautumisesta miesten hameisiin miesten näkökulmasta, eli käyttäjäryhmän omasta perspektiivistä, katsottuna. Opinnäytetyössä halutaan selvittää, miltä hameeseen pukeutuminen miehestä tuntuu ja miltä se miehistä näyttää ulkopuolisen silmin katsottuna. Selvitystyössä käytetään apuna kirjallisia lähteitä, joissa käsitellään miesten pukeutumishistoriaa sekä suhtautumista miesten poikkeavaan pukeutumiseen ennen ja nyt. Tarkkaa ja ajankohtaista tietoa saadaan haastatteluiden sekä hameita käyttävän testiryhmän kautta. Tuloksia ja ymmärrystä täydennetään vielä muun muassa internetartikkeleiden avulla.

Näkyvyydellä on suuri vaikutus erilaisten ilmiöiden hyväksynnässä, minkä vuoksi myös miesten hameiden näkyvyyteen perehdytään kirjallisten lähteiden, internetjulkaisujen sekä havainnoinnin avulla. Erityisesti käsitellään näkyvyyttä lähihistoriassa, joka tässä opinnäytetyössä rajataan alkamaan 1900-luvun alusta eteenpäin. Aikarajaus perustellaan sillä, että 1900-luvun jälkeiset ilmiöt ja ajatusmallit vaikuttavat erityisen merkittävästi nykypäivän valtavirran suhtautumiseen ja vallalla oleviin ajattelumalleihin tätä ilmiötä käsiteltäessä. Näkyvyyden muutosta ja määrää hahmotellaan tutustumalla edellä kuvaillun tiedonkeruun ohessa aihetta käsittelevään kirjallisuuteen, menneisiin näyttelyihin ja tempauksiin, internetilmiöihin ja -julkaisuihin sekä yksittäisiin käyttäjiin.

Tärkeä osa-alue pohdittaessa miesten hameen asemaa arkipukeutumisessa on ongelmakohtien ymmärtäminen. On siis selvitettävä, mitkä asiat hidastavat hameiden hyväksyttävyyttä tasavertaisena vaatteena miehillä muihin vaatevalintoihin nähden. Hidastamisella tarkoitetaan tässä yhteydessä kaikkia niitä ongelmakohtia, jotka tekevät hameesta vaikeasti lähestyttävän vaatekappaleen miesten näkökulmasta sosiaalisessa ja psykologisessa mielessä. Tätä aihetta lähestytään tutustumalla erilaisiin kirjallisiin julkaisuihin, joissa käsitellään vaatteiden sosiaalipsykologisia vaikutuksia, miesten poikkeavan pukeutumisen aiheuttamaa

yhteiskunnallista hämmennystä ja siinä tapahtuneita muutoksia sekä miestutkimuksen mieskysymyksiä.

Viitekehyskuvassa (kuva 1) hahmotellaan vielä näiden eri osa-alueiden yhteyksiä toisiinsa tämän opinnäytetyön viitekehysten puitteissa.



Kuva 1. Tämän opinnäytetyön viitekehyskuva.

Viitekehyskuvan näkyvimmillä paikalla kuvan keskiössä ovat mies ja miesten hame. Opinnäytetyön kaikki muut osat liittyvät siihen ja liikkuvat sen ympärillä. Tärkeässä asemassa tähän opinnäytetyöhön otetussa käsittelynäkökulmassa ovat korostetusti miesten hameisiin pukeutuminen arjessa sekä ympäröivän yhteiskunnan suhtautuminen miesten hameen arkikäyttöön. Tämän vuoksi arkikäyttö ja suhtautuminen nivoutuvat kuvassa läheisesti aihekeskiön ympärillä kuvattuina oleviin hameen vekkeihin. Hametta kannattelevan miehen jalat kuvaavat miesten hameenkäytön tukeutumisesta historiaan sekä muotiin. Muotia, muodin historiaa sekä miesten pukeutumisen historiaa käsittelevien lähteiden kautta

saadaan vankka teoriapohjainen tuki käsiteltävään aiheeseen. Jaloissa itsessään on kengät, joissa on kirjoitettu sanat tasa-arvo sekä näkyvyys. Molemmat näistä ovat keskeisiä tekijöitä miesten hameenkäytön menneisyydessä, nykyisyydessä sekä tulevaisuudessa, minkä vuoksi nekin on kuvattu kannattelevina voimina aiheen ytimelle. Hameen kiinnittää miehen päälle vyö, jossa lukee persoona. Käyttäjän persoonallisuus, oma tyyli ja itseilmaisun tarve sekä oikeus vaapaaseen itseilmaisuun ovat syitä siihen, miksi miesten hameista kannattaa ja pitää puhua. Hameen helmoja nostelee ja paljaita jalkoja puhaltavat miesten hameisiin liittyvät ennakkoluulot ja pelot. Nämä negatiiviset tunteet ja kokemukset ovat avainsanoja hameenkäytön ongelmakohtissa. Ongelmakohtia ja niiden syitä tulee käsitellä, sillä ne ympäröivät hameen käyttäjää kaiken aikaa. Tässä opinnäytetyössä miesten hameen ja sen käyttöön suhtautumisen teoriapohjaisen tarkastelun sekä tasa-arvokysymysten ja miesten hameen näkyvyyden pohjimisen lisäksi tiedonkeruuta tehdään myös haastatteluiden sekä hameenkäyttöön pureutuvan testiryhmän voimin. Nämä osa-alueet ovat kuvattuina kuvan miehen lihaksikkaisiin käsivarsiin. Jaloista saatava tietopohja tasapainottuu ja täydentyy käsivarsien ajankohtaista sisältöä kerryttävillä tiedonkeruumenetelmillä.

Miesten pukeutumistottumuksia yleisellä tasolla sekä miesten asenteita muotiin ja vaatteisiin on käsitelty monissa alan tutkimuksissa. Muodin tulevaisuuden pohtiminen on samoin poikunut monenlaisia julkaisuja. Myös poikkeavasti pukeutuvasta miehestä on kirjoitettu niin kirjoja kuin artikkeleitaakin. Näistä kaikista löytyy esimerkkejä tämän opinnäytetyön lähdeluettelosta. Miesten hameita omana ilmiönään keskittyneesti käsitteleviä julkaisuja on verrattain vähän. Mutta kuten niissä, myös tässä työssä käsitellään ilmiöön liittyvät pääkohdat hameen historiasta nykypäivään ja hameenkäytön oleellisimpia ongelmakohtia. Tässä opinnäytetyössä keskitytään kuitenkin lähihistoriaan, nykypäivään ja nimenomaan arkipukeutumiseen rajaten tietyt muut miesten hameisiin liittyvät osa-alueet pois, kuten rajaus -kappaleessa myöhemmin tässä työssä erikseen käsitellään. Erona aikaisempiin saman aihepiirin julkaisuihin on erityisesti kirjallisten lähteiden ja empiirisen tiedonkeruun yhdistäminen yhden työn alle. Täysin vastaavia dokumentaatiota ei tullut vastaan tätä opinnäytetyötä tehdessä.

Miesten hameisiin keskittyviä töitä on hyvin vähän, minkä voi ymmärtää aiheen jokseenkin marginaali-ilmiötyyppisen luonteen vuoksi. Se on kuitenkin mielenkiintoinen yksityiskohta tutkittaessa esimerkiksi vaatteiden historiaa, vaatetuksen sosiaalipsykologisia vaikutuksia yhteiskunnassa tai sukupuolirajoja sekä tasa-arvon ilmentymiä. Haastatteluiden ja koehenkilöiden kautta saadaan konkreettista, täsmällistä ja ajankohtaista lisätietoa aiheesta, johon harvoin tartutaan.

1.4 Rajaus

Tässä opinnäytetyössä keskitytään länsimaalaisten miesten hameen käyttöön jokamiehen vaatteena. Huomionarvoista on kuitenkin muistaa, että on miehiä, jotka poikkeavat valtavirrasta ja saattavat käyttää hameita sujuvana osana pukeutumistaan jo nyt. Opinnäytetyössä ei käsitellä erikseen transvestiittista

pukeutumista eikä drag taiteilijoita. Hameita ja hameidenkaltaisia vaatekappaleita löytyy runsaasti kansallispuvuista ja etnisestä pukeutumisesta. Tässä opinäytetyössä keskitytään länsimaalaisen miehen pukeutumiseen eikä Euroopan ulkopuolelle jäävään etniseen pukeutumiseen siksi perehdytä, vaikka sieltä löytyykin muuten mainioita esimerkkejä miesten hameen- ja mekonkaltaisista vaatekappaleista arkikäytössä. Tulee kuitenkin pitää mielessä, että etniset vaatteet, transvestiittinen pukeutuminen sekä drag queenien esiintymisasut ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat edelleen miesten hameidenkäytön nostattamiin miellelyhtymiin. Vaikka näihin käyttäjäryhmiin ei tässä opinäytetyössä perehdytä yksitellen, on aihetta käsiteltäessä tärkeää muistaa jo olemassa olevat käyttäjät sekä käsiteltävänä olevan käyttäjäjoukon maantieteellinen painotus.

2 MIESTEN HAMEIDEN HISTORIA

Miehet hameissa eivät ole uusi ilmiö. Miesten ja hameiden yhteinen historia yltää jopa kauemmaksi menneisyyteen kuin housujen historia. Miesten ja hameiden kaltaisten vaatekappaleiden tiet alkoivat eriytyä vasta noin 1300-luvulla vaatturitaitojen kehittyessä, kun housujen kaksilahkeisia esi-isiä alettiin valmistaa. (Bolton, 2003, s. 32)

Hameet eivät myöskään ole koskaan täysin kadonneet miesten vaateuksesta, vaan ne ovat säilyttäneet asemansa esimerkiksi kansallispuvuissa ja liturgisissa vaatteissa. Länsimaisessa kulttuuripiirissä tunnetuin esimerkki hameesta miesten vapaa-ajan pukeutumisessa on epäilemättä Skotlannista lähtöisin oleva kiltti. Nykyään länsimaisessa miesten muodissa näkyvät myös muiden kulttuuripiirien perimää olevia hamemalleja, kuten Kaakkois-Aasiasta peräisin oleva sarong sekä mekkomaisia vaatemaleja, joista esimerkkinä voidaan mainita Keski-Idästä ja Pohjois-Afrikasta lähtöisin oleva kaftaani. Kiltti, sarong ja kaftaani ovat kaikki ajattomia vaatekappaleita, joiden malleihin muodin oikut eivät juuri vaikuta värejä ja kuoseja lukuun ottamatta. Esimerkkinä tästä alla olevissa kuvissa voidaan nähdä sarong perinteikkään polynesianalaisen heimopäällikön päällä (kuva 2) sekä moderni myyntikuva sanfranciscolaisten suunnittelijoiden ja srilankalaisten tekijöiden yhteistyönä syntyneestä tuotteesta (kuva 3). Näiden ja vastaavien vaatteiden historiallisista lähtökohdista ja niitä ympäröivästä eksotiikasta johtuen, ne koetaan usein perinteistä hametta kiinnostavampina sekä hyväksyttävämpinä miesten vaatteina. (Gunn & Calhoun, 2012, s. 105; ks. myös Bolton, 2003, s. 45; Vogue Arabia, 2018; LoveToKnow, n.d.)



Kuva 2. Perinteinen sarong heimopäällikön yllä (Turching 2018).



Kuva 3. Urbaanille sarongin käyttäjälle suunnattu hame (Lovi Sarongs n.d.).

Naiset ovat lainanneet ja omaksuneet useita miesten vaatekaapin maskuliinisia vaatekappaleita käyttöönsä ajan saatossa, vaikka niiden käyttöä on aikanaan paheksuttu. Muun muassa housut nähtiin vain miehille soveltuvaksi vaatteeksi, mutta varsinkin sota-aikojen naisiin kohdistamat vaatimukset miesten ollessa rintamalla vaativat naisten ja naiseuden uudelleen määrittelemistä. Miehisyyden uudelleen määrittely sen sijaan on jäänyt tekemättä. (Bolton, 2003, s. 21; Relander, 2012, s. 78)

Hameiden nousua miesten muodin hyväksyttäväksi osaksi on ennustettu useaan otteeseen. Muun muassa brittiläinen tekstiilisuunnittelija Joe Kagan uskoi vuonna 1966 miesten pukeutuvan kiltteihin ja hameisiin 1980-lukuun mennessä. 1970-luvulla muotisuunnittelija Rudi Gernreich ennusti naisten käyttävän housuja ja miesten hameita vuoteen 2000 mennessä täysin tasapuolisesti (kuva 4). Miesten muodissa hameita on suunnittelijoiden ja uudistusmielisten käyttäjien toimesta yritettykin useaan otteeseen saada miesten vaatevalikoiman osaksi järkevänä ja esteettisenä vaihtoehtona. Myös miesten muodista peräisin olevat historialliset esimerkit inspiroivat jatkuvasti nykysuunnittelijoita ja muotilavoilla on nähty niin kietaisuhameita kuin roomalaisia toogia sekä sotilaspukujakin. Muoti maailman ennusteista ja jatkuvista yrityksistä huolimatta, mies hameessa on pysynyt tabuna muutamia yksittäisiä poikkeuksia lukuunottamatta. (Bolton, 2003, s. 21)



Kuva 4. Life Magazine -lehdessä tammikuussa 1970 esiteltyjä, Gernreichin luonnoksia tulevaisuuden unisexpukeutumisesta (Envisioning the American Dream 2015).

Koska tämä opinnäytetyö keskittyy nimenomaan miesten hameeseen nykypäivän arkivaatteena länsimaissa, seuraavassa käsitellään 1900-lukua varhaisempaa aikaa vain kevyesti ja maantieteellisesti pysytään täysin länsimaisessa, tarkennetusti Euroopan ja Pohjois-Amerikan vaikutusalueiden, miesten hameissa ja muo-
dissa.

2.1 Länsimaalaisen miesten hameen lyhyt historia 1900-luvulle

Historian eri aikakausiin mahtuu paljon erilaisia miesten hameita. Sumerilaisilla oli pitkiä karvahameita, egyptiläisillä taidokkaita ja monimutkaisesti kietaistavia hameita, antiikin Kreikassa ja Roomassa käytettiin muun muassa tunikoita ja toga. Keskiajalla tunikoita oli lyhyistä pitkiin ja nykyaikanakin kirkonväen käytössä olevat liturgiset puvut ja tuomarien kaavut muistuttavat yhä läheisesti näitä keskiajalta peräisin olevia malleja. (Bolton, 2003, s. 34)

Euroopassa miehet ja naiset käyttivät molemmat hameenkaltaisia asusteita 1200-luvulle asti. Käytetyt vaatteet eivät tuolloinkaan olleet samat miehille ja naisille, vaan vaatteiden sukupuolten väliset erot näkyivät esimerkiksi pituuden, värin ja koristelujen kautta. Vaatteiden leikkaukset, materiaalit ja yksityiskohdat kertoivat paljon kantajansa asemasta yhteiskunnassa. Hameita ja mekkoja ei koettu feminiinisiksi vaatekappaleiksi, vaan noin 1500-luvulle asti erityisesti monet korkeissa asemassa toimivat miehet, kuten papit, tuomarit ja prinssit, käyttivät

hameita sekä mekkomaisia kaapuja, jotka symboloivat arvokkuutta. (Bolton, 2003, s. 32; Gunn ym., 2012, s. 100) Tästä esimerkkinä alla (kuva 5) kuninkaan vastaanottoa kuvaava maalaus noin 1400-luvulta, jossa voidaan nähdä kuninkaan, kirkonmiesten sekä muiden hovin läsnäolijoiden mekkomaiset vaatteet.



Kuva 5. 1400-luvun hovia esittävässä maalauksessa miehet ovat pukeutuneina pitkiin, mekkomaisiin vaatteisiin (Buquet 2016).

Vaikka housut yleistyivät 1300-luvulla, hameiden silhuetit näkyivät miesten muo-
dissa toistuvasti. Esimerkiksi 1500-luvun muhkeat housut ja 1700-luvun renes-
sanssin ja rokokoon takkien sekä liivien tärkätyt helmat muistuttivat lyhyitä ha-
meita. 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alussa miesten muoti alkoi seurata ra-
joittavampaa pukukoodia. Muutokseen vaikuttivat ajan vallalla olevat aatteet ja
poliittisten muutosten mukainen ilmapiiri. Miesten muodin lähetessä meille yhä
tutumpia linjoja, hameet ja niiden kaltaiset mallit katosivat miehiltä. Lapset ja-
koivat samat pukeutumistyyliä vielä joitakin vuosia ja pienillä pojilla mekot säi-
lyivätkin käytössä 1800-luvulle asti. Nykyään tästä vaatetusperinteestä on jäljellä
vain kastemekkotraditiot. (Bolton, 2003, s. 52, 62)

2.2 Miesten hameen ja muodin ilmapiiri 1900-luvulta 1940-luvulle

Ennen ensimmäistä maailmansotaa muodin voitiin katsoa suodattuvan yhteis-
kunnan ylemmistä kerroksista alaspäin. 1900-luvun alussa miesten muodin esi-
merkki tuli maiden hallitsijoilta ja erityisesti Iso-Britannian kuninkaalliset olivat
muodin vahvimpia vaikuttajia. Koska Skotlannin viralliseen kansallispukuun kuu-
lui perinteinen kiltti, se nousi toisinaan esille myös kuninkaallisten pukeutumi-
sessa. Muun muassa erityisen tyylietoisena pidetty kuningas Edward VIII pu-
keutui usein kilttiin päivä- ja iltapukeutumisessa (kuva 6). (Welling, 1999, s. 45;
ks. myös Bolton, 2003, s. 113)



Kuva 6. Iso-Britannian Edward VIII kiltissä yhdistäen tyylikään miestenpuvun ja kilttien perinteikkäät, arvostetut asusteet (House of Labhran n.d.).

1920-luvun Iso-Britanniassa miehiä kannusti kiltin käyttöön myös miesten pukeutumisen uudistamista ajava liike, joka tunnettiin MDRP:nä (Men's Dress Reform Party). Liikkeen tavoite oli uudistaa miesten jäykkää pukeutumistapaa kohti parempaa ulkomuotoa, hygieniaa, käyttömukavuutta sekä käytännöllisyyttä. MDRP koki shortsien ja kiltin vastaavan näitä tavoitteita housuja paremmin. Liikkeen jäsenistä monet pukeutuivatkin kiltteihin ja tunikoihin, mutta valtavirran käyttöön tai Iso-Britannian rajojen ylitse hamemallisten vaatteiden käytön kannatus ei levinnyt. Kilttien käyttö herätti liikkeen vastustajissa ivaa, joka ilmeni hameita käyttävien miesten miehuuden kyseenalaistamisena ja paljaiden säärin pilkkaamisena. (Bolton, 2003, s. 14)

Elokuvateollisuuden laajetessa myös sen piiristä nousi uusia muodin ja tyylin esikuvia 1920-luvulla. Näiden muoti-ikonien joukossa löytyi perinteisemmän miehisemmän miehen lisäksi myös herkempiä ja niin sanotusti koristeellisempiäkin miesmalleja. Eksoottisempaa miestyylillä edusti esimerkiksi Rudolph Valentino (1895-1926). Perinteisestä miehisestä tyylistä poikkeavat miehet kohtasivat kuitenkin paljon kritiikkiä, pilkkaa ja juoruja ulkonäöllisistä valinnoistaan johtuen. (Welling, 1999, s. 56)

Sota-aika vahvisti perusmiehistä mieskuvaa ja sitä tukevaa miesten muotia niin kulttuurisista kuin muistakin syistä 30- ja 40-luvuilla. Pukujen mallit pidettiin yksinkertaisina käytännöllisistä syistä sekä materiaalipulan vuoksi. Koreilu ja itsensä korostaminen tavallisesta poikkeavalla pukeutumisella siviilissä nähtiin jopa epäisänmaallisena käyttäytymisenä. (Welling, 1999, s. 61)

2.3 1950-luvulta 1970-luvulle

Nuorisokulttuurin syntyminen 50-luvulla, elokuvatähdet ja rock-musiikki esittäjineen vaikuttivat eniten aikansa muodin ja mieskuvan kehitykseen. 50-luvun miehellä oli ehkä laajeneva vaatekaappi, mutta sisällöltään se pysyi turvallisen maskuliinisena. Teollisuuden haarana nuorten muodin läpimurto tapahtui vasta 1960-uvulla. Samaan aikaan miehet herätettiin jälleen näkemään design-muodin kohderyhmänä, jolle voitiin tarjota myös rohkeita vaihtoehtoja vuosien tasalaatuisen perusmaskuliinisuuden jälkeen. (Welling, 1999, s. 62, 65)

1960-luku on nähty niin sanotun seksuaalisen revoluution aikana, jolloin tulevaisuuden usko sekä into sen tuomiin keksintöihin ja muutoksiin oli suurta. 60-luvulla mies nähtiin hameessa myös muotipiireissä. Ranskalainen muotisuunnittelija Jacques Esterel (1917-1974) oli ensimmäisiä suunnittelijoita, jotka tekivät hameita myös miehille. 1966 muotimaailmalle esiteltiin skottikiltin inspiroima niin sanottu hamepuku (eng. skirt suit), jossa bermudashortsien hamemainen etuosa loi illuusion polvimittaisesta hameesta (kuva 7). Miehille tuli tuolloin muutenkin enemmän vaihtoehtoja pukeutumisen saralle ja enemmän vapautta valita, mutta kumpaakaan näistä kahdesta ei silti ollut läheskään niin paljon kuin ajan naisilla. (Bolton, 2003, s. 18)



Kuva 7. Esterelin skirt suit ja maskuliinisesti puettu tyttö samankaltaisilla hiuksilla herättivät pahennusta ja sukupuoliroolien sekoittumisen pelkoa vuonna 1966 (Encyclopedia of Fashion n.d.).

1960-luku oli muutenkin aikaa, jolloin yhteiskunnan eri ominaisuuksia kyseenalaistettiin, mukaan lukien maskuliinisuuden sekä feminiinisuuden määritelmät. Huolimatta uskosta hyvään muutokseen ja kehitykseen, miesten feminiinimpi pukeutuminen sai aikansa journalistit kirjoittamaan paljon sukupuoliroolien ylösalaisin kääntymisen pelosta. (Bolton, 2003, s. 18)

1970-luku jatkoi yhteiskunnan perinteisten rajojen rikkomista, mikä näkyi muun muassa sukupuolten välisten rajojen hämärtymisellä entisestään. Muodissa tämä näkyi esimerkiksi eri suunnittelijoiden suunnitellessa samankaltaisia unisex-vaatteita molemmille sukupuolille. Sukupuolten identiteettirajojen epämääräistyminen on johtanut kuitenkin muodin osalta yksinkertaisempaan pukeutumiseen, jossa maskuliinisuus on usein ollut vahvempana. Naisten on ollut miehiä helpompi ottaa käyttöönsä vastakkaiseen sukupuoleen viittaavaa vaateiden muotokieltä. Tämä johtuu ainakin osittain siitä, että maskuliinisuuden on usein koettu olevan merkki vahvuudesta ja feminiinisuuden heikkoudesta. Unisex-vaatteetkin ovat usein enemmän maskuliinisia kuin feminiinisiä. (Bolton, 2003, s. 21)

1970-luvun pukeutumistyyliihin yhdistetään vahvasti glam rock -tyyli, johon kuului sukupuolen ilmaisun tahallinen hämärtäminen. Tämä perinteisen ja rajoitettavan mieskuvan haastamisen on nähty olleen glam rockin merkittävimpiä saavutuksia. Hippien pitkiä hiuksia ja eksoottista pukeutumista seurannut glam rock painotti androgyynisyyttä, haastoi sukupuolten välisiä eroja ja haki inspiraatiota seksuaalisvivahteiseen glamouriinsa niin tieteiskirjallisuudesta kuin Hollywoodin kultakaudeltakin. Tyylin keulahahmoksi nimetään usein muusikko David Bowie, jonka esiintymisasuissa näkyvät niin hameet kuin mekotkin. Myös muilla miesmuusikoilla näkyi hameita esiintymislavoilla. Esimerkiksi 1969 Mick Jagger (1943-) pukeutui brittisuunnittelija Michael Fishin minimekkoon Rolling Stonesin konsertissa (kuva 8). Aikansa androgyynit rocktähdet viestittivät ulkoisella olemuksellaan sukupuolten toissijaisuudesta. Glam rock -miehet viittasivat eksotiikkaan ja erotiikkaan. Populäärikulttuurin näkökulmasta 70-luvusta onkin jäänyt päällimmäiseksi mielikuvaksi androgyyni mies, mutta niin sanottu kadunmies viihtyi edelleen kokoparrassa ja vakosamettipuvussa. (Polhemus, 1994, s. 75; Bolton, 2003, s. 121; Welling, 1999, s. 68-69)



Kuva 8. Mick Jagger vuonna 1969 Rolling Stonesin konsertissa (The Telegraph 2013).

2.4 1980-luvulta 2000-luvulle

1980-luvun puolivälissä perinteisen mieskuvan rinnalle esitettiin uutta miestä (eng. new man), joka oli kiinnostunut ulkonäöstään sekä yhteydessä niin sanottuun pehmeään puoleensa. Trendin näkyvyys painottui lähinnä muotilehtien kuvituksiin. Tämä niin kutsuttu pehmeä mies koettiin valtavirran silmissä rajatapauksena ja kärjistyneenä hahmona. Miesten muotiin tuli kuitenkin lisää uusia variaatioita ja vaihtoehtoja. Myös miesten vaatteiden myynti lisääntyi jälleen. (Bolton, 2003, s. 24)

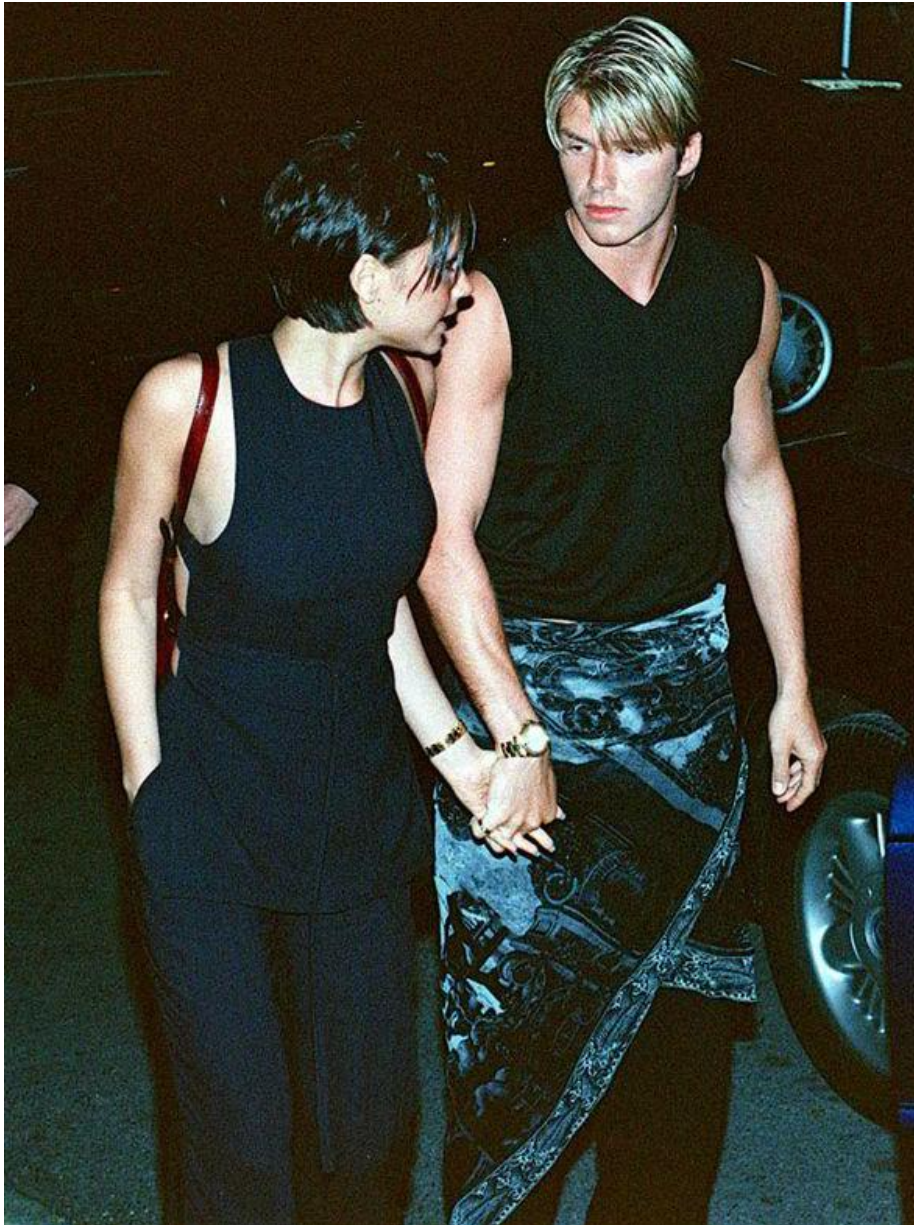
1980-luvun nuorisovallankumouksessa aggressiivisuus ja kovuus nousivat pintaan 70-luvun kukkaisvoiman, rauhan, rakkauden ja luontoon paluun sijaan. Punk oli yksi ajan näkyvimpiä tyyli-suuntauksia ja se toi myös toistuvasti hameetta miesten käyttöön. Punk oli kapinaa aikaisempia tyylejä kohtaan ja erottautumista vanhasta. Miesten hameen käytön aiheuttama vieroksunta oli reaktio, jota tyylin edustajat halusivatkin aiheuttaa (kuva 9). Myös punkin meikatut miehet hyväksyttiin heteroiksi samoin perustein. (Bolton, 2003, s. 89; Polhemus, 1994, s. 89; Welling, 1999, s. 70)



Kuva 9. Malcom McLaren, punk yhtye Sex Pistolsin manageri, Vivienne Westwoodin suunnittelemassa asussa, jossa housujen päällä oli läppähame vuonna 1978 (Ongley 2016).

Tyylien hajonta 80-luvulla oli moninaista eikä punk ollut ainoa pukeutumistyyli, jossa hameessa tai mekossa kulkeva mies oli kuvastoon sopiva näky. Esimerkiksi uusromantiikka, joka yhdisteli glam rockin näyttävyyttä, punkin post-modernia stailausta sekä historiallisia viittauksia, ja fetissimuoti tarjosivat hamevaihtoehtoja miehille. Myös goottityylit, jotka seurasivat punkin ja uusromantiikan jäljillä, syntyivät 80-luvulla. Tämänkin alakulttuurin pukeutuminen oli yhtä lailla näyttävää niin miehillä kuin naisilla. Goottityyli hyväksyi ja hyväksyy edelleen hameet miehillä. Erilaisista tyylivaihtoehtoista huolimatta hameet, mekot ja mekkomaiset vaatteet miespuolisilla käyttäjillä aiheuttivat suuressa yleisössä vastustusta myös 80-luvulla. (Polhemus, 1994, s. 98)

1990-luvulle tultaessa miehille tarjottiin jälleen uutta lähestymistapaa miehisyyteen. Metroseksuaalit miehet olivat yhdistelmiä aikaisemmista mieskuvista. Stereotyyppinen metroseksuaali oli hetero kaupunkilaismies, joka hyväksyi naisellisen puolensa. Yhtenä tunnetuimmista esimerkeistä mainitaan yleensä jalkapalloilija David Beckham (1975-), joka huolehtii ulkonäöstään tarkasti kynsien lakkauksista kampauksiin, mutta on samalla ammattinsa puolesta miehekäs jalkapalloilija ja siviilissä perheenisä sekä aviomies. Beckham aiheutti aikanaan kohua käyttämällä sarong-tyyppistä kietaisuhametta (kuva 10). Kommentoidessaan asuvalintaansa, hän totesi pitäneensä tästä vaatekappaleesta niin paljon, että oli jopa ostanut käyttöönsä saman vaatteen useassa eri värissä. Hameiden mukavuus ja esteettisyys kiehtoivat siis myös osaa tämän ajan miehistä, mutta miesten hameiden suuri tuleminen ei tapahtunut. Myös 1990-luvun puolivälissä vaikuttanut musiikkisuuntaus, grunge, toi keikkalavoille miehiä mekoissa ja hameissa, ottaen kantaa ja arvostellen perinteistä yhteiskuntaa. Näkyvimpänä hahmona oli Kurt Cobain (1967-1994), jonka olemuksessa yhdistyi niin voima kuin herkkyyskin. (Bolton, 2003, s. 30, 138)



Kuva 10. David Beckham vaimonsa Victoria Beckhamin kanssa Ranskassa 1998 (Winchester 2015).

Musiikkipuolelta tulevien vaikutteiden ja ulkonäöstään kiinnostuneempien miesten lisäksi 90-luvulla ilmestyi uusia ryhmittymiä, jotka ajoivat miesten oikeutta hameisiin. Esimerkkinä tästä voidaan ottaa BATT (Bravehearts Against Trouser Tyranny), joka haluaa vapauttaa miesten hameen länsimaisen yhteiskunnan sille asettamista sosiaalisista rajoitteista ja tuoda julki kilttien sekä muiden ei-kaksilahkeisten vaatteiden käyttöä, hyväksyntää ja saatavuutta. BATTin hameiden käyttöä puoltavat argumentit perustuvat terveydellisiin, mukavuudellisiin ja käytännöllisiin ominaisuuksiin hameista housuja paremmin miehille soveltuvina vaatteina eli aivan samoin kuin MDRP-liike jo 1920-luvulla. Nykypäivän argumenteissa painotetaan myös tasa-arvoa sukupuolten välillä. (Bolton, 2003, s. 15)

90-luvun aikana monet aikaisempien vuosien tyyliuunnat jatkoivat olemassa-oloon, mutta myös uusia, erilaisia suuntauksia syntyi. Kun erilaisuudesta tuli näkyvämpää ja hyväksyttävämpää, myös kilttien ja hameiden käyttö miehillä levisi

entisestään. Yksi suurimmista miesten hameen käyttäjäryhmistä olivat homoseksuaalit miehet, joilla 1990-luvun puoliväliin mennessä kiltti kuului vaatekaappien vakiovarusteisiin erityisesti Iso-Britanniassa sekä Yhdysvalloissa. Kilttien maskuliiniset mielleyhtymät tekivät siitä muodikkaan. (Bolton, 2003, s. 137)

1990-luvun mieskuva ei kuitenkaan ollut vain metroseksuaalien ja grungemuusikoiden aikaa. Muotilehtien lanseeraama miesmalli, new lad, oli vastareaktio new manille: itsekäs ja häirikkömainen mies, jonka elämäntyyliin kuului juominen, seksi ja urheilu. Tämä suuntaus puolusti perinteisempää maskuliinisuutta, vaikka kiinnostusta ulkonäköön ja kulutukseen tuettiin kaupallisen tahon toimesta. Suomeen ilmiötä yritettiin tuoda nimellä uusi jätkä, mutta trendi ei ottanut tuulta alleen. Sen sijaan Suomessa levisi äijäilmiö, joka oli kuin new lad-ilmiön pohjoisen vastike, joka korosti suomalaisen miehen stereotyyppisiä piirteitä miesten välisestä veljeydestä ruokatottumuksiin, seksistiseen huumoriin ja fyysisyyden korostamiseen. Ilmiön ikoneina pidettiin muun muassa muusikko Jouni Hynystä (kuva 11) ja televisiosta ja radiosta tuttua Jone Nikulaa. Niin muotilehtien new lad kuin suomalainen äijäkin saattoivat pukeutua kilttiin ilman miehisyyskyseenalaistamista. Kiltti oli tästä huolimatta käytössä vain harvalla ja harvoin. (Bolton, 2003, s. 27; Jokinen, 2012, s.71)



Kuva 11. Kotiteollisuuden Jouni Hynynen esiintymässä pukeutuneena hameeseen (Raunio n.d.).

Vaikka hameiden ja kilttien suosio olikin nousussa 1990-luvulla erinäisissä piireissä, hametta käyttävä mies leimautui helposti ja kohtasi kritiikkiä sekä pilkkaa aikaisempien vuosien tapaan. Esimerkiksi vielä vuonna 1995 Lontoossa mies hävisi oikeusjutun, jossa hänen työnantajansa kielsi mieheltä hameen käytön työpaikalla. (Bolton, 2003, s. 74)

2.5 2000-luvulta nykypäivään

Tultaessa 2000-luvulle hameen suurin suosio on näkyvintä yhä alakulttuurien, kuten fetissityyliin ja goottien, parissa. Valtavirran valinnaksi arkikäytössä hame ei pääse juuri koskaan eikä hameiden käyttäjiin kohdistuvasta ivasta olla vielä kään päästy eroon. Esimerkiksi muodin ja tyylin asiantuntija Tim Gunn toteaa kirjassaan *Tim Gunn's Fashion Bible*, ettei usko miesten hameiden pääsevän valtavirran käyttövaatteeksi omana elinaikanaan. Tästä huolimatta hän kertoo pitävänsä miesten hameiden epäsuosiota yllättävänä ajatellen asiaa muodin historian näkökulmasta, mutta toteaa, ettei näe miesten hameiden olevan rahallisesti kannattava tuote länsimaisilla muotimarkkinoilla. (Gunn ym., 2012, s. 105)

Vaikka miesten hameet eivät ole jokamiehen vaatevalinta, sen transviitteet ovat vähenemässä ja näkyvyys myös valtavirran käytössä kasvaa. Nykyään on useita yrityksiä, jotka suunnittelevat ja tarjoavat hameita juuri miehille, muun muassa brittiläinen MIDAS, saksalainen Menintime, yhdysvaltalainen Amerikilt ja sveitsiläinen AMOK. Muodin maailmassa esimerkiksi Walter Beirendonck (1957-) on testaillut mallistoissaan eripituisia hameita miehille jo 1980-luvulta lähtien ja esitteli syksy-talvi 99/00 mallistossaan miehille jopa minihameita. Myös muotisuunnittelija Marc Jacobs (1963-) on itsekin miesten hameiden tunnettu käyttäjä, joka yhdistää hameet arkipukeutumisessaan uskottaviin ja tyylikkäisiin asukokonaisuuksiin arjesta perinteisempään businesspukeutumiseen (kuva 12). Miesten hameita nähdään toistuvasti julkisuuden henkilöillä, kuten näyttelijöillä ja muusikoilla. Esimerkkejä hameita käyttävistä miehistä myös valtavirran edustajissa löytyy ja heitä näkee esimerkiksi katutyylejä esittelevillä sivustoilla, sosiaalisen median kanavissa sekä lehdissä. Tästä huolimatta vain harva niin sanottu kadunmies edes harkitsee hameita mahdollisuutena omassa pukeutumisessaan vielä nykypäivänäkään. (Bolton, 2003, s. 16, 141; Gunn ym., 2012, s. 107)



Kuva 12. Muotisuunnittelija Marc Jacobs kuvattuna 2008 New Yorkissa (Foiret 2008).

3 KILTIT

Kiltillä on hameiden joukossa niin vahva erityisasema, että sitä ei vaikuteta pitävän niinkään hameena vaan aivan omana vaatelajinaan. Historiallinen ylpeys sekä maskuliininen tarve miehisen erottamiseen naisellisesta lienee takana tässä ajattelutavassa. Kiltin yleinen nykymalli on kuitenkin pohjimmiltaan hame, vaikka historiallinen kiltti olikin monimutkainen vaate.

3.1 Yleiskatsausta kiltin historiaan

Kiltti sellaisena vaatteena, kuin se nykyään tunnetaan, muodostui 1700-luvun alkupuoliskolla vanhemman, jo 1400-luvulla tunnetun, skottilaisen vaateen pohjalta. Tämä vanhempi kiltin esi-isä oli usean metrin mittainen kangaskaitale, joka laskostettiin ja vyötettiin käyttäjänsä päälle (kuva 13). Nykykiltti on osa tästä vanhemmasta mallista ja sen laskokset on ommeltu valmiiksi paikoilleen. Sen muokautuminen 1700-luvun lopulla luetaan ironisesti englantilaisen Thomas Rowlinsonin nimen alle. Rowlinsonin kerrotaan ihastuneen perinteiseen ylämaalaiseen vaatteeseen, mutta karsineen käytännöllisyyssistä siitä yksinkertaisemmän ja helpokäyttöisemmän mallin skotlantilaisille työmiehilleen. Ratkaisu oli niin toimiva, että sen käyttö levisi. (Bolton, 2003, s. 97)



Kuva 13. Historiallinen kiltti, alkukieliseltä nimeltään Breacan Freile (The Scotland Yard Store Ltd. n.d.).

1700-luvulla skotlantilaiset kapinoivat englantilaisten heihin kohdistamaa sortoa ja epäoikeudenmukaisuuksia vastaan, mutta nämä jakobiittikapoina tunnetut kansannousut päättyivät skotlantilaisten häviöön. Tappion jälkeen ylämaalaisiin kohdistui entistä enemmän painostusta ja kulttuurista alistamista, joka johti myös perinteisen kiltin käytön kieltoon sen missään muodoissa vankeusrangaistuksen uhalla. Vuodesta 1739 kiltti oli kuitenkin armeijan käytössä osana virallista uniformia skotlantilaisten rykmentillä ja 1810 perinteinen vaate korvautui nykyaikaisella kiltillä. Osa tutkijoista uskoo, että juuri kiltin asema uniformuissa auttoi sitä selviämään nykypäivään asti. (Bolton, 2003, s. 99)

1800-luvun alun romantiikka, erityisesti niin sanottu kelttifantasia, ajoi kiltin paaluun asiaa. Vuonna 1822 Iso-Britannian kuningas matkusti Skotlannin pääkaupunkiin Edinburghiin valtiovierailulle pukeutuneena ylämaan pukuun. Tämä julkisuustemppu kannusti kiltin käyttöön skotlantilaisen yläluokan parissa ja auttoi virallistamaan kiltin asemaa Skotlannin virallisena kansallispukuna. Tämä nostatti myös tartanien, perinteisen skotlantilaisen kankaan, suosiota. Tartan on edelleen hyvin suosittu, perinteinen ja tunnistettava kangas, jonka erilaisia versioita nähdään myös nykykilteissä jopa Skotlannin ulkopuolella ja ulkomaalaisien käytössä. (Bolton, 2003, s. 100)

1840-luvulla Iso-Britannian erittäin arvostettu kuningatar Victoria oli ihastunut romantisoituun ylämaahan ja kannusti tartanien käyttöä. Prinssi Albert jakoi vaimonsa ihastuksen ylämaihin ja suunnitteli myös kuninkaallisen tartanin 1853 (kuva 14). Heidän jälkeensäkin kuninkaalliset ovat innostuneet toistuvasti kilteistä. Kuninkaallinen huomio teki kiltistä muodikkaan vaihtoehdon. (Bolton, 2003, s. 101)



Kuva 14. Kuningatar Victoria tartan-kuvioisessa huivissa ja prinssi Albert pukeutuneena kilttiin (Kernan 2017).

3.2 Kiltit nykypäivänä

Kilttiä käytetään yhä kansallispuvun asemassa sekä näyttämässä sukulaisuutta ja klaaniin kuulumista. Kansallispuvun käyttö rajoittuu tosin virallisiin erityistapah-tumiin kuten esimerkiksi häihin. Näiden virallisten kilttien käyttöä ja ulkomuotoa rajaa vahvasti tarkat määritelmät sen pituudesta, väreistä ja asusteista (kuva 15). (Bolton, 2003, s. 102)



Kuva 15. Virallinen kilttikokonaisuus asusteineen (The Scotland Yard Store Ltd. n.d.).

Epävirallinen kiltti oli pitkään vain vanhemman ylämaalaisen väen käytössä, symboloimassa vapaa-aikaa ja vaurautta. Vasta viime vuosikymmenien aikana Skotlannin kulttuurinen ja poliittinen itsetunto ovat nousseet siinä määrin, että nuorempi sukupolvi on löytänyt kiltin. Nuoret miehet ovat alkaneet sittemmin käyttämään sitä yhdistettynä esimerkiksi teepaitoihin ja nahkatakkeihin. (Bolton, 2003, s. 102)

Kilttien erityisasemaan hyväksyttynä hameenmallisena miesten vaatteena vaikuttavat monet eri tekijät. Muusikkojen, näyttelijöiden ja muiden julkisuuden henkilöiden yllä nähtynä vaatevalintana kiltin asema ja näkyvyys ovat vahvistuneet merkittävästi (kuva 16). Heidän kauttaan kiltti on saanut hyväksyntää nuorempien käyttäjien silmissä. Myös kilttien näkyvyys menestyneissä elokuvissa,

kuten *Braveheart* (1995) ja *Rob Roy* (1995), toivat tätä vaatetta lähemmäksi kultuttajia. (Bolton, 2003, s. 103)



Kuva 16. Skotlantilainen näyttelijä, ohjaaja, tuottaja ja käsikirjoittaja Alan Cummingin virallinen kilttipuku Buckinghamin palatsissa 2009 mitalin vastaanottotilaisuudessa (Moffet 2010).

Kiltit nähdään elokuvissa satureilla, 1980-luvulla se nähtiin toistuvasti punkkarien ja muiden alakulttuurien edustajien yllä, ylämaan kisoissa se toimii urheilijoiden virallisena vaatteena ja esimerkiksi skotlantilaisten jalkapallokannattajien valintana kiltti ei varmasti yllätä ketään. Nämä yhteydet vahvistavat entisestään kiltin imagon uhmakkuutta, miehekkyyttä ja maskuliinisuutta. Arkikäytössäkin kiltti yhdistetään usein maskuliinisiin asusteisiin ja vaatteisiin. Koska kiltin miehen imago on muodostunut tarpeeksi vahvaksi, siitä on tullut hyväksyttävä vaate huolimatta sen hametta läheisesti muistuttavasta ulkonäöstä. Kilttiin liittyy myös tietynlaista eksotismia, mutta eurooppalaisena vaatteena se ei kuitenkaan ole liian vieras länsimaalaiselle käyttäjälle.

Kiltti on nykypäivänä pysynyt tukevasti suosiossa ja sen käyttö on levinnyt Skotlannin rajojen ulkopuolelle. Kilttejä valmistetaan nykyään myös perinteisen tartan-kuvioisten kankaiden lisäksi hyvinkin erilaisista materiaaleista, erilaisissa väreissä ja nykyaikaisilla ominaisuuksilla, kuten esimerkiksi taskuilla, D-lenkeillä ja tarranauhakiinnitysmahdollisuuksilla. Kiltin tunnistettavuus on niin vahvasti iskostettuna mieliin, ettei se ole enää riippuvainen käytetystä materiaalista eikä sen kuosista. Perinteisen tartanin käyttö ei-skotlantilaisilla on nykyaikana myös toisinaan herättänyt kysymyksiä kulttuurisen omimisen aihepiirissä, mutta epävirallisemmän kiltin käyttö varsinkaan muissa kuin tartan-kuvioissa ei ole aiheuttanut juurikaan paheksuntaa tällä saralla.

Nykyään on useita yrityksiä, jotka valmistavat kilttejä joko pääasiallisena tuotteenaan tai osana tuotevalikoimaa. Yksi ensimmäisistä yrityksistä, jotka alkoivat tehdä arkikilttiä perinteisen kiltin lisäksi, on 21st-Century Kilts, joka perustettiin vuonna 1996. Arkikilttejä valmistavat useat yritykset myös Skotlannin ulkopuolella. Esimerkkinä näistä ovat muun muassa AmeriKilt ja Utikilts, jotka keskittyvät juuri arkikiltin valmistukseen päätuotteenaan (kuva 17). Skotlannin käyttökiellossakin olleesta kansallispuvusta on siis nykypäivään mennessä muotoutunut laajalti tunnistettu ja ihailtakin vaate, jonka käyttöä ei enää rajoita kansallisuus eivätkä maantieteelliset rajat. (Bolton, 2003, s. 16)



Kuva 17. Yhdysvaltalainen Utikilts inspiroitui skotlantilaisesta kiltistä ja halusi tehdä siitä uuden, omanlaisen ja käytännöllisen miesten vaateen housujen vaihtoehdoksi (Chillag 2016).

4 MIESTEN HAMEIDEN KÄYTÖN SOLMUKOHTIA

Mies hameessa ei ole aivan kaikkein tavallisin näky katukuvassa. Jos mies pukeutuu hameeseen, se herättää katsojissa monenlaisia tuntemuksia uteliaisuudesta epäluuloisuuteen. Jos tavalliselle miehelle ehdottaa pukeutumista hameeseen, ehdotus voidaan tyrmätä, sille voidaan nauraa tai ajatus hameeseen pukeutumisesta saattaa jopa ahdistaa. Suurimpia psykologisia kynnyksiä miesten hameiden käytölle ovat erilaiset pelot, joita hameen käyttö herättää. Miesten hameenkäytön pelko on ongelma, joka aiheuttaa ristiriitaa identiteetille, itseilmaisulle ja tasa-arvoisuudelle.

Tässä kappaleessa käydään läpi poikkeavaan pukeutumiseen ja ulkonäköön kohdistuvan vieroksunnan yleisimpiä syitä sekä niiden aiheuttajia, itseilmaisun tarvetta sekä vallitsevan mieskuvan rajoittavuutta.

4.1 Pelot ja poikkeavuus

Jo vuonna 1985 pukuhistorioitsija Jo Paoletti esitti, että pilkatuksi joutumisen pelko sai miehet vakuuttelemaan miehisyyttään niin itselleen kuin muillekin. Sosiaalipsykologiset tutkimukset tänäkin päivänä viittaavat siihen, että pilkan pelko motivoi nykymiehiä välttämään vaatteita, joilla on feminiinisiä konnotaatiota. Monille miehille hameen naiselliset viitteet ovat liian vahvoja, minkä vuoksi he kokevat hameenkäytön kyseenalaistavan sukupuoli-identiteettiään. (Kaiser, 1985, s. 79)

Ihmiset odottavat toisiltaan yhteneväisyyttä ulkonäöllisissä valinnoissa ainakin osittain yleisissä teemoissa ja standardeissa, kuten esimerkiksi siveellisyydessä, luovuudessa ja konservatiivisuudessa. Normaalisti tyylistä poikkeava henkilö määritellään helposti automaattisesti erilaiseksi ja siksi hänet saatetaan torjua sosiaalisissa konteksteissa jo ennen kuin hän ehtii näyttää arvonsa individuaalina persoonana. Toisin sanoen, vaikka kiinnostuksen kohteet, arvot ja kyvyt olisivatkin omiaan sopeutumisiksi johonkin ihmisryhmän, yksilö saatetaan torjua jo ensinäkemällä ulkonäöllisin perustein ilman parempaa tietoa tai yritystä sen keräämiseksi. Ryhmäajattelu meistä ja muista on ihmisyydessä hyvin vahvana osana, minkä vuoksi eroavaisuudet eivät aina tule nähdäiksi mahdollisuuksina vaan pikemminkin uhkana ryhmän koheesiolle. Ryhmille on luontaista hyväksyä joukkoonsa helpommin samankaltaisia jäseniä. (Kaiser, 1985, s. 206, 487, 354)

Ulkonäön erilaisuuden arvostelussa vahvana tekijänä ovat ihmisten mieliin rakentuneet kategoriat. Kategorointi on luonnollinen kognitiivinen toimintatapa ja suurin osa ihmisistä tekee tätä jopa huomaamattaan. Kategorioiden luonti on inhimillinen osa selviytymistä arkielämän tilanteissa. Jokaiselle yksilölle on omien kokemusten perusteella muovautunut kategorioita, joiden perusteella automaattisesti pyritään ennakoimaan tulevaa. Muihin ihmisiin kohdistuva luokittelu auttaa meitä ennustamaan heidän toimintaansa ja käyttäytymistään erilaisissa tilanteissa, mikä helpottaa heidän kohtaamistaan ja heidän kanssaan toimimista. Kun kohtaamme uuden ihmisen, haemme intuitiivisesti vastaavuuksia

aikaisempien kokemuksiemme perusteella, jotka johtavat ensivaikutelmaan siitä, millainen kohtaamamme ihminen on ja millainen olo meille hänestä tulee. Jokainen on kohdannut elämänsä aikana jonkun, jonka toiminta jossakin tilanteessa on ollut yllättävää omiin odotuksiimme nähden. Ristiriitaisuus ulkomuodossa saattaa rikkoa näitä mielensisäisiä kategorioita ja tehdä tulkitsemisesta haastavampaa, mikä puolestaan saattaa hämmentää ja joissakin tapauksissa myös ärsyttää tulkitsijaa. Tällöin ihminen on toiminut meidän heistä luomaamme kuvaa vastaan. Kategorioinnin vaarana on stereotyyppien luominen. Tällöin kohteen poiketessa häneen yhdistämistämme oletusarvoista, saatamme automaattisesti liittää häneen yliyksinkertaistettuja, liioiteltuja tai epätasällisiä ominaisuuksia. (Kaiser, 1985, s. 255, 459; Polhemus, 1996, s. 8)

Stereotyyptit saattavat luoda meille ennakkoluuloja, jotka estävät meitä vastaanottamasta tietoa avoimesti ja objektiivisesti. Koska tiedämme poikkeavan ulkonäön vaikutuksista ihmisten suhtautumiseen, pelko muiden ennakkoluuloista meitä kohtaan rajoittaa ulkoista itseilmaisuaamme. Sosiaalisesti erityisen epäsuotuisiin ominaisuuksiin voidaan viitata termillä stigma (kuva 18). Kun jokin ominaisuus on epätoivottu tai vaikea ymmärtää ja saa ihmisen poikkeamaan muista, tästä ominaisuudesta tulee stigma. Miehen vaatevalintana hame on monien silmissä vaikea ymmärtää ja saa varmasti käyttäjänsä poikkeamaan valtavirrasta. Epätoivottu ominaisuus puolestaan on miesten hameen haaste yhteiskunnan normeille, joihin on juurtunut rajoittunut ajattelu miehisestä identiteetistä ja pelko sukupuoliroolien horjumisesta. (Kaiser, 1985, s. 133)



Kuva 18. Stigman aiheuttama sosiaalisten ongelmien kierre (IntechOpen Limited n.d.).

Negatiivisten stereotyyppien ja stigman pelko vaikuttavat päivittäisiin valintoihimme. Pelko ulkopuoliseksi jäämisestä, torjutuksi tulemisesta ja joutumisesta pilkan kohteeksi ovat vain muutamia monista syistä, jotka rajoittavat

ulkoista itseilmaisuumme. Hameen valinta arkivaatteeksi nyky-yhteiskunnassa ei ole helppo.

4.2 Ulkonäön arvostelu

Muilta saatavalla palautteella on suuri vaikutus omakuvamme muodostumiseen sekä siihen, millaisena haluamme näyttäytyä muille. Ympäristöltä saatava palaute voi olla verbaalista tai nonverbaalista palautetta, kuten kulmien kohotteleminen, hymyilyä, hämmentyneitä katseita tai vislausta. Palautteen perusteella luotu käsitys itsestä auttaa valitsemaan käyttämämme vaatteet ja asusteet niin, että ne sopivat yhteen omakuvamme kanssa. (Kaiser, 1985, s. 173)

Tuntemuksilla vaatteista ja muodista sekä tuntemuksilla yleisestä itsetietoisuudesta on yhteys. Vahvan itsetietoisuuden omaavilla on usein huomattu olevan korkeampi kiinnostuneisuus vaatteita kohtaan sekä muiden ihmisten mielipiteisiin niistä. Huolestuneen itsetietoisella ihmisellä ulkomuotoon ja vaatteisiin kohdistuva kritisointi sekä kyseenalaistaminen voivat aiheuttaa selkeää ahdistusta. (Kaiser, 1985, s. 183)

Toiset kiinnittävät enemmän huomiota muiden ulkoiseen olemukseen kuin toiset, joten käytetyillä vaatteilla on heidän mielipiteisiinsä myös muita suurempi vaikutus. Miehet ja naiset arvostelevat kovemmin omansukupuolisten ihmisten vaatetusta. Joissakin tapauksissa samaa sukupuolta olevien ulkonäöllisiin seikkoihin suhtaudutaan myös stereotyyppisemmin kuin vastakkaisen sukupuolen kohdalla. (Kaiser, 1985, s. 303, 275, 279)

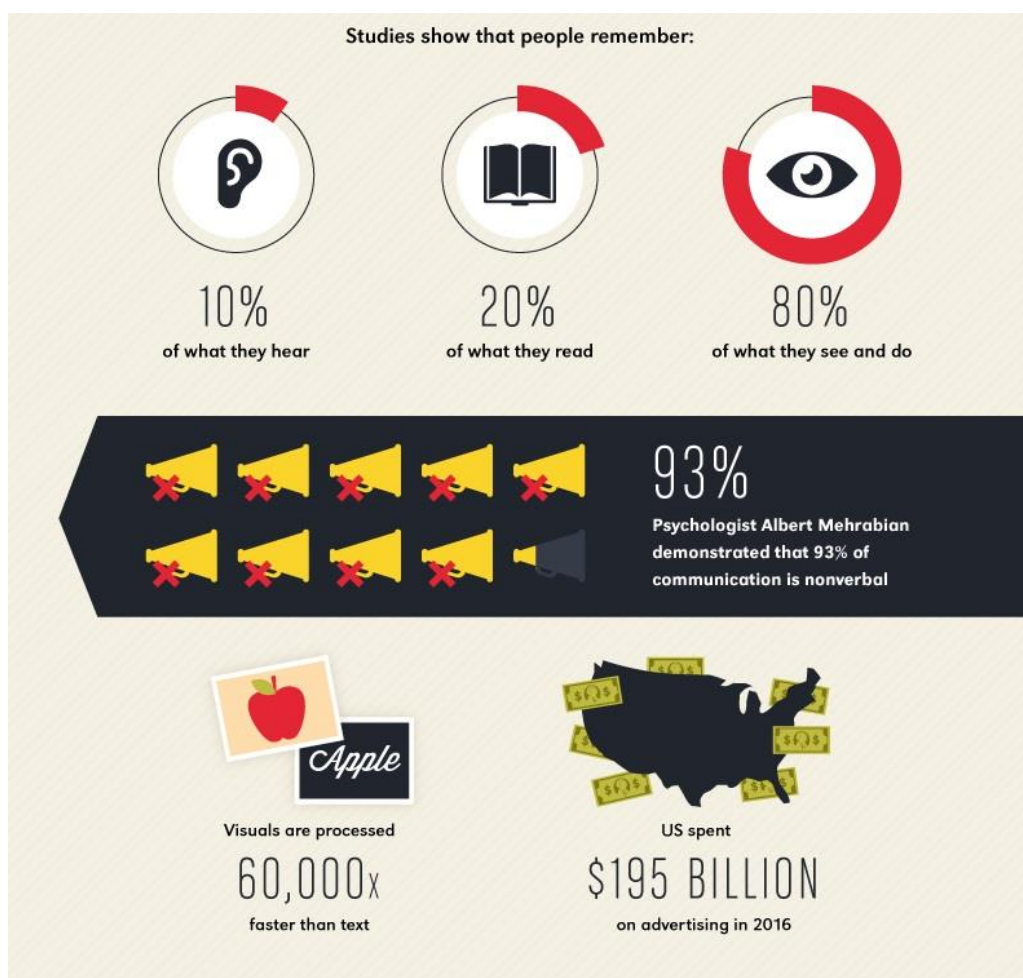
Kategoriat ja stereotyyppit rakentavat mielipidettämme muista. Muiden mielipiteistä muodostuva palaute ja kritiikki ulkonäöstämme koetaan kritiikiksi meistä ihmisinä. Jos muut näkevät meidät eri tavalla, kuin me itse näemme itsemme, omakuvamme joutuu ristiriitaiseen tilaan. Ristitiiraisuus on ahdistava tunne, joka saattaa vääristää omakuvaamme. Vääristynyt omakuva puolestaan vaikuttaa onnellisuuden tasoon ja mielialaan. Toisin sanoen ulkonäköön kohdistuva kritiikki saattaa herkästi aiheuttaa henkistä pahoinvointia sekä itseilmaisun rajoittumista ja voi siksi olla erittäin vahingollista.

Hameeseen pukeutuva mies on nyky-yhteiskunnan silmissä poikkeava ja ymmärryksen puute aiheuttaa helposti ärsyyntymistä. Poikkeava pukeutuminen saataan nähdä myös tahallisenä provokaationa, minkä perusteella jotkut voivat puolustella äänekkäämmänkin kommentoinnin hyväksyttävyyttä kohdistettuna jopa tuntemattomaan henkilöön. Ärsyyntymisen taustalla oleva vieroksunta tulee selkeimmin julki kritiikin ja ivan yhteydessä. (Welling, 1999, s. 9)

4.3 Itseilmaisuus ja vuorovaikutus

Itseilmaisussa on kyse oman identiteetin julkituomisesta toisille sosiaalisessa kontekstissa. Ulkonäkö on itseilmaisun työväline, jolla voimme välittää toisille kuvaa itsestämme sellaisina kuin näemme tai haluaisimme nähdä itsemme.

Vaatetuksella voidaan vahvistaa käsitystä omasta itsestä. Vaatteiden ja itseyden linkittymisestä on hyvänä esimerkkinä vaatteiden ostotilanne. Tiedämme vaistomaisesti, mikä sopii omaan tyyliimme ja mikä ei. Visuaalinen kommunikaatio välittää tietoa nopeasti sekä intuitiivisesti ja voi kertoa tai ainakin ilmaista meistä paljon. Visuaalinen kokemus on puhuttua kommunikointia välittömämpää ja voimakkaampaa (kuva 19). Ulkonäöllinen itseilmaisu yhdistettynä käyttäytymiseen erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa välittää kokonaiskuvaa meistä muille. (Kaiser, 1985, s. 181, 96, 149; Polhemus, 1996, s.8)



Kuva 19. Visuaalisen kommunikaation tehokkuutta numeroina (wyzowl n.d.).

Vaatteet eivät ainoastaan välitä kuvaa meistä ulospäin. Ne vaikuttavat myös siihen, miten koemme ja näemme itsemme. Vaatteet eivät ole ruumiin jatkumoa vain fyysisessä vaan myös psykologisessa mielessä. Vaatteen vaikutus omakuvaan on monitasoista. Siinä yhdistyvät tapamme nähdä itseys ja vaate linkittyneinä omassa mielessämme, muiden ihmisten näkemys pitämistämme vaateista, oma tietoisuus itseilmaisusta valitsemiemme vaatteiden välityksellä, kehopositiivisuus sekä itsearviointi. Vuonna 1983 tehdyssä tutkimuksessa vaateutukseensa tyytyväisten nuorten todettiin olevan sosiaalisesti varmempia ja tyytymättömien epävarmempia. (Kaiser, 1985, s. 148, 175)

Vaatetuksen kautta käytävä kommunikaatio on vuorovaikutteista. Meillä on luontainen tarve ymmärtää muiden syitä näiden ulkonäöllisten valintojen ja

tekojen taustalla. Pyrkimällä päättämään ja selittämään näitä valintoja, luomme samalla kuvaa ihmisestä valintojen taustalla. Sama ihminen pukeutuneena eri tavalla jättää epäilemättä erilaisen ensivaikutelman, vaikka tämän persoonallisuus vaatteiden alla olisikin sama (kuva 20). Esimerkkinä voidaan miettiä samaa miestä pukeutuneen hameeseen tai housuihin. Ulkonäköä manipuloimalla voimme pyrkiä tarkoituksellakin lähettämään viestejä ympäristöllemme esimerkiksi löytääksemme samalla aaltopituudella olevia ihmisiä. Oma pukeutumistyylipystyy välittämään merkittäviä ja monimutkaisiakin viestejä. (Kaiser, 1985, s. 31, 181; Polhemus, 1996, s. 11)



Kuva 20. Erilainen pukeutuminen ja erilainen elekieli antavat erilaisen vaikutelman ja erilaiset visuaaliset vihjeet, kuten tatuoinnit tai silmälasit, saattavat aiheuttaa stereotyyppisiä ennako-oletuksia (Miller 2017).

Elämme parhaillaan aikaisempaa vapaampaa identiteetillisen kokeilun aikaa ja olosuhteet ovat suhteellisen ideaalit erilaisten ilmaisumuotojen testaamiseen. Siitä huolimatta tämän päivän länsimaalaisen kulttuuripiirin yhteiskunnassa ulkomuodon vetovoima on niin voimakkaassa asemassa, että yksilöt, jotka poikkeavat normeista ja vallitsevista ideoista, joutuvat väistämättä sosiaaliseen alakynteen. (Kaiser, 1985, s. 462, 133)

4.4 Miehisuus ja mieskuva

Miehekkyyttä on määritelty naisellisuuden välttämisenä 1800-luvulta lähtien. Naisellisuus on näin asetettu vastakohtaksi ja leimattu negatiiviseksi ominaisuudeksi miehessä. Jos jokin olemuksessa, ulkomuodossa tai vaatetuksessa on naismaista, käyttäjän miehisuus asetetaan edelleen kysymyksen alaiseksi. Mieskuva ei ole päivittynyt samalla tavalla nykypäivään kuin naiskuva. Nykymiehiin liitetään yhä määritteitä vuosikymmenten ja vuosisatojenkin takaa kyseenalaistamatta niiden pätevyyttä. (Jokinen, 2012, s. 12; Kaiser, 1985, s. 83)

Jos mies suhtautuu omaan ulkomuotoonsa ja esiintymiseensä intohimoisemmin kuin huoliteltuun vaaditaan, hän on heti poikkeava ja häntä vieroksutaan. Oma-laatuisuus esimerkiksi vaatevalinnoissa saatetaan nähdä myös itsetehostuksena ja haasteena muille miehille, mitä voidaan helposti pitää vallanhaluna ja provo-kaationa. (Welling, 1999, s. 7)

Itsetietoisuuden tasolla sekä kiinnostuksella ulkonäöstä ja vaateuksesta on yhteys. Miehet, joilla on korkea julkinen itsetietoisuuden taso, ovat kiinnostuneempia vaateuksesta ja heidän päivittäisiin vaatevalintoihinsa vaikuttaa voimakkaasti se, millaisia tilanteita he uskovat kohtaavansa päivän aikana. Tämän kaltaiset henkilöt myös pitävät enemmän vaatteiden ostosta ja uskovat vaatteiden vaikutukseen jokapäiväisissä kohtaamisissa. Miesten vaatteiden moninaisuudessa on ollut kasvua 1970-luvulta lähtien ja miesten kiinnostus muotiin sekä sen kulut ovat olleet jatkuvassa kasvussa. Miesten muodissa on kuitenkin edelleen vallalla monia konservatiivisia ja rajoittavia tekijöitä, joiden vuoksi muun muassa hameet eivät ole koskaan lyöneet läpi valtavirran käytössä. Vaikka suvaitsevaisuus on toisaalta kasvanut hyväksyvämpään suuntaan monissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä, mieskuva ja miehisuus ovat pysyneet pohjimmiltaan kielteisinä sellaisia seikkoja kohtaan, jotka vaikuttaisivat uhkaavan niiden perusoletuksia. (Kaiser, 1985, s. 186)

Miesten oikeus tasa-arvoiseen itseilmaisuun ja poikkeaviinkin ulkonäöllisiin va- lintoihin sekä koko miehisyyden määritelmä vaativat päivittämistä, mutta muu- tos on hidasta huolimatta siitä, että sen tarve on jo varsin yleisesti tunnustettua. Mieskuvaa hallitsee patriarkaattinen voima. Erityisesti miesten välinen kritiikki ja ryhmäpaine konservatiivisine käsityksineen jarruttavat muutosta. Vanhentu- neesta miehen roolista vapautuminen, eikä vain ulkonäölliseltä kannalta katsot- tuna, olisi hyväksi nykymiehen hyvinvoinnille (kuva 21). (Jokinen, Ahlbäck & Kin- narinen, 2012, s. 173)

Male Gender Role Conflict

- Male Gender Role conflict – “a psychological state occurring when rigid sexist, or restrictive gender roles learned through socialization, result in personal restriction, devaluation, or violations of others or self.”

O'Neil J.M. (1990) Assessing men's gender role conflict. In D. Moore & F. Leafgren (Eds.). Problem-solving strategies and interventions for men in conflict (pp. 23-38). Alexandria, VA: American Counseling Association.



Kuva 21. Vanhentuneen mieskuvan aiheuttamat ongelmat voivat olla vahingollisia niin itselle kuin muillekin (Davis n.d.).

5 SUHTAUTUMINEN POIKKEAVASTI PUKEUTUVIIN MIEHIIN

Hametta käyttävä mies on poikkeavasti pukeutuva henkilö enemmistön silmissä. Erilaisin tavoin pukeutuneita miehiä ja erilaisia mieheyden malleja löytyy historiasta useita. Eri aikakausilla on ollut omat painotuksensa sille, millainen poikkeavuus on hyväksyttävää ja millainen ei. Miesten pukeutuminen on kuitenkin aina ollut tärkeää erottaa naisten pukeutumisesta. Silloinkin, kun sirous, koristeellisuus ja hengevät värit ovat olleet muodissa, naisten vaatteina nähdyt vaatekappaleet ovat pysyneet visusti naisten vaatteina.

5.1 Suhtautumisen kehitys 1800-luvun lopulta 2000-luvulle

Miesten pukeutumisen koristeellisuus, muotitietoisuus ja ulkonäöstä huolehtiminen ovat olleet hyväksyttäviä ominaisuuksia myös miehillä. Säätöjen välisten ulkoisten erojen vähentyminen 1800-luvun lopulla teki turhamaisuuteen viittävistä kiinnostuksen kohteista poikkeuksellisen ominaisuuden miehessä. Miehisyyden korostamisen taustalla on vanha pelko sukupuoliroolien sekoittumisesta. Noin 1870-luvulla naisten alkaessa näkyä perinteisesti miesten ammatteina nähdyissä viroissa, miesten aseman pelättiin olevan uhattuna. Tämä osittain aiheuton pelko johti mieskuvan jyrkempään rajaukseen, jossa poikkeamat perusmiehisyydestä nähtiin vääristyminä. Luonnollisia feminiinisiä piirteitä pelättiin itsessä ja vihattiin toisissa miehissä. Niin sanotun identiteettituskana alla perinteisiä sukupuolirooleja yritettiin pitää yllä sosiaalisella painostuksella. Tavallisesta ulkonäöllisesti tai käytöksellisesti poikkeavat joutuivat todistelemaan itseään muille. (Welling, 1999, s. 8, 50)

Jos mies ei sujahtanut perusmiehiseen mieskuvaan, hän joutui helposti arvostelun ja pilkan kohteeksi. 1920-luvun elokuvateollisuudessa pääosamiehen roolissa näkyi välillä perusmiehestä poikkeavia ”kauniita miehiä”, jotka saattoivat olla selkeämmin huoliteltuja, koristeellisempia ja meikattuja (kuva 22). Heidän tiedetään kuitenkin kohdanneen kritiikkiä erityisesti muilta miehiltä, mikä ilmeni muun muassa erilaisina heidän miehisyyttään ja seksuaalista suuntautumistaan kyseenalaistavina juoruina. 1930- ja 1940-luvuilla puolestaan sota-ajan arvoihin kuuluivat luotettavuus ja niin sanottu normaalius, joita jyrkensivät ennakkoluulojen voimat, kansallissosialismin nousu ja erilaiset rotuopilliset kysymykset. Jos 20-luvulla miehisyyden malleissa olikin tapahtunut pientä vapautumista, sota-aika palautti vanhoja rooleja vahvemmin voimaan. (Welling, 1999, s. 56, 59)



Kuva 22. Rudolph Valentino oli 1920-luvun miesnäyttelijöitä, joka kohtasi osalta yleisöä vieroksuntaa huolitellun olemuksen ja eksoottisten ulkonäöllisten piirteidensä vuoksi (Vintage Everyday 2018).

Miesten pukeutumiseen on sota-ajoista selviämisen jälkeen hitaasti ujuttautunut kaiken aikaa lisää vaihtoehtoja ja vaihtelua. 50-luvun nuorisokulttuuri, 60-luvun seksuaalinen revoluuutio, 70-luvun rajoja rikkovat ja sukupuolien rajoja hämärtävät ikonit, 80-luvun nuorisovallankumouksen synnyttämät pukeutumistyyli- ja 90-luvun tyylirajojen rikkoutuminen ovat kaikki tuoneet uusia vapauksia miehen ulkonäköön 2000-luvulle tultaessa tehden uusien vaihtoehtoja kokeilusta helpompaa ja hyväksyttävämpää. Mieskuvassa kättä on väännetty kaiken aikaa pehmeiden miehiä ja öykkäriä, metroseksuaalien ja äijäilmiön, sekä useiden muiden miehisyyttä ja miesten muotia määrittelemään pyrkineiden käsitteiden kesken. Verrattaessa naisiin, miesten pukeutumista ja ajatusmalleja on tunnut jarruttavan suuremmat psykologiset esteet.

5.2 Suhtautuminen nyt

Nykyään miehille suunnataan muotijulkaisuja, trendejä ja esimerkiksi ihon- sekä hiustenhoitoon liittyviä julkaisuja, mutta niissäkin on aistittavissa pidättyväisyyttä (kuva 23). Miesten muodin uudet trendit ovat kiinnostavuutensa jatkuvasta kasvusta huolimatta vielä vaihtelunhaluisen ja verrattain pienen miesryhmän juttu, suuren enemmistön turvautuessa edelleen klassisiin ja turvalliseksi koettuihin vaihtoehtoihin. Miesten muodin vaihtoehtoisuus on rajallista ja muutokset varsinkin klassisessa pukeutumisessa ovat hyvin hienovaraisia. Yleisön ennakkoluulot pidättelevät miesten muotia ja miestä konservatiivisessa muotissa muotisuunnittelijoiden toistuvista uudistusyrityksistä huolimatta. Yhä vain harva länsimaalainen haluaa erottua joukosta peläten leimautumista, joutumista pilkan kohteeksi tai kyseenalaistetuksi tulemista. Muiden ihmisten ja erityisesti muiden miesten kritiikki pitää yhä edelleen miesten pukeutumisvalintoja tiukassa otteessa. (Welling, 1999, s. 71)



Kuva 23. Miehille suunnattu lehti, jossa käsitellään niin muotia kuin muitakin ajankohtaisia trendejä vuodelta 2014 (Pocketmags n.d.).

Kuitenkin myös aikaisemmin feminiinisinä pidettyjä ulkonäöllisiä valintoja on tihkunut hiljalleen perusmaskuliinisen turvamuurin lävitse. 1990-luvun lopun ja 2000-luvun metroseksuaalisuuden pintaan nousussa perinteiselle

heteromaskuliinisuudelle annettiin enemmän mahdollisuuksia olla hyväksyttävästi kiinnostunut esimerkiksi kosmetiikasta, ruuanlaitosta ja sisustamisesta. Rockmusiikin puolelta tulevien esikuvien välityksellä muun muassa korvakorujen, ripsivärin ja kajaalin käyttö ovat tulleet hyväksyttävämmiksi viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Hamekin on nähty toistuvasti julkisuuden kiinnostavilla henkilöillä ja vaikka se edelleen on yllättävä valinta miehellä, miesten hameen shokeeraavuus ei ole enää aivan entisellään. Valtavirran täyteen hyväksyntään näillä uudistuksilla on kuitenkin vielä matkaa. (Jokinen, 2012, s. 71; Kaiser, 1985, s. 454)

Varsinkin nuoret heteromiehet vaikuttavat olevan erityisen herkkiä vaatteiden feminiinisistä piirteistä. Kysyttäessä, hyvistä vaatteista käytettiin usein maskuliinisia ilmaisuja ja epämukavista piirteistä feminiinisiä. Epämukaviksi koettuja ominaisuuksia vaikuttaa olevan välillä vaikeaa pukea sanoiksi, minkä vuoksi niistä käytettiin yleistäviä ilmaisuja, kuten liian kapea hihankäänne tai liian värikkäät kankaat. Tämä kuvastaa hyvin nykyajan syvään juurtuneita käsityksiä hyväksyttävästä miehisyydestä ja naisellisuuden pelosta, jotka hidastavat miesten pukeutumisen vapautumista yhä edelleen. Varttuneemmilla miehillä oma mieheys ei tavallisesti vaadi yhtä paljon todisteluja, mutta ajatusmaailmat saattavat olla monella aivan yhtä juurtuneita ja muihin kohdistuva kritiikki sekä syrjintä yhtä automaattista feminiinisyyteen viittaavien ulkonäkökysymyksien kohdalla. (Kaiser, 1985, s. 581)

5.3 Miesten poikkeavan pukeutumisen hyväksyttävyys tulevaisuudessa

Jokainen aikakausi keksii omat tyyliuuntauksensa, jotka puolestaan vaikuttavat siihen, mikä kulloinkin nähdään normaalina. Nykymuodissa puhutaan tyylien pirstaloitumisesta ja siitä, miten yhtä yhtenäistä muotityyliä tuskin enää nousee pinnalle samalla tavalla kuin aikaisempina vuosikymmeninä. Nykymaailmassa ei ole enää niin selkeää joko-tai -asennonitumista tyyleihin eivätkä vanhat määritelmäkään enää yksioikoisesti päde. Nykyajan monimuotoisempi näkemys sukupuolista ja niiden loivemmista rajoista hivuttavat myös perusmiehen mieskuvaa vapaampaan suuntaan (kuva 24). (Polhemus, 1996, s. 17; Bolton, 2003, s. 120)



Kuva 24. Hame pariisilaismiehen arkivaatevalintana vuonna 2014 (Alves 2014).

Miksi miesten pukeutuminen ja käsitys miehisyydestä yleensäkin päivittyy niin hitaasti ja vastentahtoisesti? Mikä saa ihmiset hyväksymään muutokset? Tähän ei tällä hetkellä ole tarjolla yksinkertaista tai loogista vastausta. Muutokseen vaikuttavat monet tekijät, kuten kulttuurin epävarmuus, jännitteet, esteettiset koodit, visuaalisen ja verbaalisen kommunikaation kehitys ja sosiaalipsykologiset vaikuttimet kulttuurisessa sekä historiallisessa kontekstissa. Ihmiset eivät seuraa sokeasti muotiteollisuuden ja sen suunnittelijoiden tarjontaa, sillä muuten miesten hameet olisivat epäilemättä huomattavasti yleisempi näky jokapäiväisessä katukuvassa jo nyt. Muotiteollisuus ennemminkin sopeutuu ympäristönsä rajoitteisiin. (Kaiser, 1985, s. 482; Jokinen, 2012, s. 76)

Media voi edelleen standardoida tiettyä kuvastoa ihmisten mieliin ja vähentää vierastusta erilaisia aiheita kohtaan. Toisinaan tämä tapahtuu stereotyyppien kautta, mikä saattaa vieraannuttaa osan käyttäjistä mahdollisista vaatevaihtoehdoista. Nykymedia on paljolti massamediaa, mutta sen vaikutus voi olla

erottelevaa. Ihmiset hakeutuvat sellaisten medioiden ääreen, jotka sopivat heidän elämäntilanteisiinsa saaden niiden kautta vaikutteensa. (Kaiser, 1985, s. 461)

Elämme parhaillaan vapaan identiteetin kokeilun aikaa ja olosuhteet ovat ideaalit erilaisten ilmaisumuotojen testaamiseen. Nykyään pukeutumistyyleissä vain oman, henkilökohtaisen ulkomuodon voidaan katsoa ilmaisevan meitä yksilöinä. Pukeutumisen tulevaisuuden voidaan olettaa olevan täynnä kategoriointia vältteleviä, henkilökohtaisia tyylejä. Kuluttajien on kuitenkin vaikea ymmärtää uusia tyylejä siihen asti, että ajatus niistä on täysin käsitetty ja ymmärretty. Myös uuden tyylin tai vaatekappaleen omaksuneen ihmisen kohtaaminen auttaa tässä merkittävästi. Jotkut tyyliä eivät kuitenkaan tule koskaan hyväksytyiksi, koska ne ovat liian kaukana ihmisten jokapäiväisestä elämästä. (Kaiser, 1985, s. 462, 261; Polhemus, 1996, s. 170)

Miesten hame ei kuitenkaan ole uusi ilmiö ja ajatuksena sen käsittely- ja ymmärrysprosessi on kulkenut jo hyvän matkan valtavrangan mielessä. Tämä on erityisen totta kilttien kohdalla ja ne saattaisivatkin olla avainasemassa miesten hameiden laajempaan hyväksyntään. Nyky-yhteiskunta ympärillämme painottaa persoonia ja ihailee yksittäisiä henkilöitä, joissa ajatukset ja toiveet kulminoituvat. Sosiaalinen media on tuonut pinnalle erilaisia muodin ja trendien edelläkävijöitä, jotka voivat testata uusia ilmiöitä vapaammin ja lähempänä seuraajiaan kuin esimerkiksi muusikot tai näyttelijät. Miesten hameita näkyy sosiaalisen median kanavissa toistuvasti, vaikkakin harvakseltaan (kuva 25). On kuitenkin mahdollista, kuten joidenkin muiden ilmiöiden kohdalla on jo käynyt, että miesten hameet voisivat levitä oleellisesti valtavrangan jonkin sosiaalisesta mediasta alkavan ilmiön vuoksi.

← #meninskirts

10.6K julkaisua

Seuraa

Katso muutamia huippujulkaisuja joka viikko

Aiheeseen liittyvää: #androgynousfashion #genderlessfashi

SUOSITUIMMAT VIIMEAIKAINEN

Home Search Post Like Profile

Kuva 25. Miesten hameita Instagramissa 2019.

6 MIESTEN HAMEIDEN ARKIKÄYTÖN KÄYTÄNNÖN KOE

Syvemmän ymmärryksen kerryttämiseksi miesten hameiden tilanteesta nykypäivän arkivaatteena, opinnäytetyön työstön aikana järjestettiin käytännön koe. Tehtävänanto suunniteltiin niin, että se pyrki tuottamaan tietoa niin käyttäjien kuin ympäristönkin suhtautumisesta miesten hameiden käyttöön osana maskuliinista pukeutumista.

Kokeen viisi miespuolista henkilöä pukeutuivat hameeseen housujen sijasta arkipäivän tilanteissa seitsemän päivän ajan. Näinä seitsemänä päivänä koehenkilöt vastasivat kysymyksiin heille ennakoon toimitetun ohjeistuksen sekä kysymystiedostopohjan mukaisesti. Kokeeseen osallistuneille miehille tarjouduttiin järjestämään myös tehtävään soveltuva hame, mutta tämä oli tarpeen vain yhden viidestä osallistujasta kohdalla, muiden joko omistaessa tai saadessa lainaan tehtävänantoon sopivia vaatteita itsenäisesti.

6.1 Tehtävänanto

Tehtävänanto toimitettiin koeryhmän osanottajille sähköisessä muodossa. Tehtävänannossa koehenkilöille annettiin ennalta määritellyt kysymykset päiväkirjamaisesti vastattaviksi kunkin hamepäivän päätteeksi. Osallistujia ohjeistettiin kirjoittamaan mahdollisimman avoimesti ja tarkasti kokemuksistaan sekä tunteuksistaan koeaikana.

Toimitetussa dokumentissa aloitettiin alustuksella tehtävän tarkoituksesta (kuva 26), jonka jälkeen jatkettiin yleiseen ohjeistukseen ja tehtävän järjestävän osapuolen yhteystietoihin. Ensimmäisellä tehtäväsivulla koehenkilöiltä kysyttiin yleiskartoituksena seuraavat tiedot:

- ikä
- ammatti
- siviilisääty
- harrastukset
- tyypillinen arkivaatekokonaisuus

ALUSTUS

Kiitos osallistumisestasi opinnäytetyöni tutkimukselliseen osuuteen!

Opinnäytetyössäni tutkin länsimaalaisten miesten suhtautumista miesten hameisiin ja niiden käyttöön nykypäivänä.

Tehtävänäsi on pukeutua viikon ajan (7pvää) hameeseen housujen sijasta sekä kirjoittaa ylös merkintöjä päivästäsi tämän tiedoston sivuille.

Päivän kuva asukokonaisuudestasi ei ole pakollinen, mutta yksi kuva joltakin päivältä olisi toivottavaa. Kuvissa ei tarvitse näkyä kasvoja. Henkilöllisyytesi ei tule julki lopullisessa työssä.

Kirjoitathan mahdollisimman avoimesti ja tarkasti tuntemuksistasi koeaikana! Fonttikokoa pienentämällä voit kirjoittaa niin paljon kuin haluat ilman, että tila loppuu kesken.

Kuva 26. Hametehtävän alustusdia.

Yleisten tietojen keräämisellä pyrittiin rohkaisemaan varsinaisen kokeen aloituksessa lähtemällä liikkeelle helposta tehtävästä. Yleistiedoilla saatiin myös pientä kurkistusta osallistujan elämään, mistä voitiin hakea lisäymmärrystä myöhemmin annettuihin vastauksiin. Ikä, ammatti, siviilisääty ja harrastukset kertoivat kaikki koehenkilön normaalista elinympäristöstä, johon hameen käyttö tuotiin osaksi. Vastauksista voitiin päätellä muun muassa oliko kotona kumppania tai muuta lähipiiriä tukemassa tai kritisoidussa, oliko työympäristö mahdollisesti suvaitsevampi vai perimaskuliininen tai oliko harrastuksissa sosiaalisia tilanteita, joissa hameen käyttämisen mahdollisuus hyödynnettiin tai sivuutettiin. Arkivaatetuksen kartoitus valaisi koehenkilön omaa pukeutumistyyliä, jolloin voitiin tarkkailla hameen mahdollisesti aiheuttamaa muutosta tai muutoksen puutetta arkitottumuksiin myöhemmin tehtävänannossa esitettävillä kysymyksillä.

Varsinaisessa päiväkirjaosuudessa kaikilla seitsemällä päiväkohtaisella sivulla (kuva 27) esitettiin samat kysymykset:

- Päivämäärä?
- Minkä kanssa puit hameen?
- Miten vietit päiväsi? Missä olit ja missä kävit? (Työ, koulu, kauppa, koti-ilta, jne)
- Oliko hetkiä, jolloin olisit toivonut pukeutuneesi housuihin? Miksi?
- Vaikuttiko asuvalintasi päivääsi poikkeavasti? Miten?
- Yleisfiilis tänään?
- Saitko muilta ihmisiltä palautetta tai reagoivatko muut vaatetukseesi erilailla?

1. päivä

Päivämäärä: Minkä kanssa puit hameen? Miten vietit päiväsi? Missä olit ja missä kävit? (Työ, koulu, kauppa, koti-ilta, jne) Oliko hetkiä, jolloin olisit toivonut pukeutuneesi housuihin? Miksi? Vaikuttko asuvalintasi päivääsi poikkeavasti? Miten? Yleisfiilis tänään? Saitko muilta ihmisiltä palautetta tai reagoivatko muut vaatetukseesi erilailla?	Päivän kuva
--	-------------

Kuva 27. Esimerkkisivu päiväkohtaisista tehtävänannoista.

Hamepäivien ei vaadittu olevan peräkkäisiä päiviä ja päivämäärillä voitiinkin tarkkailla, montako kertaa housut valittiin arkivaatteeksi hameen sijasta. Kysyttäessä muusta vaatetuksesta eri päivinä, vastauksista voitiin lukea hameen mahdollisesti aiheuttamasta muutoksesta käyttäjän normaaliin arkivaatetukseen. Käyttöympäristön kartoituksella nähtiin, missä ja keiden seurassa käyttäjät kokivat hameenkäytön turvalliseksi ilman liian suureksi kasvavaa ahdistusta. Tätä pyrittiin tarkentamaan seuraavalla kysymyksellä, jolla haluttiin selvittää hameen käytön aiheuttamaa tietoa muutosta tavallisessa toiminnassa. Yleisen tunnetilan seurannalla toivottiin saatavan tietoa hameen mahdollisesti aiheuttamasta konfliktista sekä oman suhtautumisen muutoksesta koeajan kuluessa. Kysymyksellä muiden ihmisten verbaalisesta ja nonverbaalisesta palautteesta puolestaan kerrytettiin tietoa yleisestä suhtautumisesta hameita käytäviin miehiin sekä käyttäjien kokemuksesta ympäristön suhtautumisen mahdolliseen muutokseen.

Jokaisella sivulla oli myös varattuna paikka vapaaehtoiselle asukuvalle päivän vaatekokonaisuudesta. Koska itsensä kuvaaminen hameessa olisi saattanut tuntua koehenkilöistä tarpeettoman epämukavalta, asukuvat eivät olleet tehtävän pakollinen osa, vaikka ainakin yhden kuvan lisäämistä palautettavaan päiväkirjaan esitettiin erittäin toivotavaksi.

Tehtävädokumentin viimeisellä sivulla osallistujia pyydettiin kirjoittamaan vapaasti siitä, miten he olivat kokeneet tehtävään ryhtymisen sekä miltä tehtävän suorittaminen oli heistä tuntunut. Lopuksi kysyttiin myös, miten koehenkilöt suhtautuisivat hameeseen pukeutumiseen jatkossa kokeen ulkopuolella.

6.2 Testiryhmä

Testiryhmän viisi miestä olivat iältään välillä 27-35. Koehenkilöistä neljä oli työelämässä ja viides oli opiskelija. Ammattialoiltaan koehenkilöt toimivat pääasiassa eri saroilla. Myös harrastuksissa oli samankaltaisuuksia sekä eroavaisuuksia osallistujien välillä.

Arkipukeutumisessa jokainen mainitsi housut osaksi perusvaatekokonaisuuttaan. Housujen pariin valittiin tavallisimmin kauluspaita, huppari tai t-paita. Viidestä koehenkilöstä neljä oli pukeutunut hameeseen jossakin tilanteessa jo ennen tehtävänannon määrittelemää koeaikaa.

6.3 Käyttäjien vaatetus ja ympäristö

Koejakson aikana käytetyt vaatteet pysyivät vahvasti samassa linjassa käyttäjien kuvailemien omien arkivaatevalintojen kanssa (kuva 28). Hameen katsottiin siis sopivan samojen vaatekappaleiden sekä asusteiden pariin kuin housujenkin. Vain yksi osallistuja mainitsi ensimmäisenä päivänä joutuneensa miettimään asukokonaisuutta tavallista pidempään. Kaksi koehenkilöistä turvautui poikkeuksellisesti pitkiin alushousuihin kylmempinä talvipäivinä, yksi käytti vaihdellen pitkiä sukkia ja pitkiä villasukkia, yksi sukkahousuja ja sääryystimiä. Viidennen osallistujan pukeutumiseen kylmä ilma ei hameesta huolimatta vaikuttanut.



Kuva 28. Testiryhmän jäsenen ottama päivän asu -kuva.

Hamevalinnoissa oli eroja ja vaihtelua. Kaksi käyttäjistä pukeutui pääosin kilttiin tai sitä muistuttavaan hameeseen koko jakson ajan, yksi käytti kaikkina

seitsemänä päivänä pitkää, tummaa hametta ja jäljelle jäävät kaksi vaihtelivat erityylisten ja eripituisten hameiden välillä.

Koska hameiden käyttö toteutettiin arkikäytössä, ei ollut yllättävää, että suurin osa mainituista käyttöympäristöistä oli merkitty työpaikaksi, kodiksi ja opiskelijan tapauksessa kouluksi (kuva 29). Viidestä neljä mainitsee poikenneensa kaupassa sekä käyneensä ulkona ystävien kanssa tai tapaamassa sukulaisiaan. Muita yksittäisempiä paikkoja olivat esimerkiksi uimahalli, kuntosali, lääkäri, taidenäyttely ja lukupiiri.



Kuva 29. Testiryhmäläinen arkiympäristössä.

6.4 Muilta saatu palaute ja sen vaikutukset

Kaikki koehenkilöt kirjoittivat saaneensa verbaalista ja nonverbaalista palautetta tehtävän suorittamisen aikana. Neljällä viidestä oli kuitenkin päiviä, jolloin he eivät saaneet tai kokeneet saaneensa palautetta muilta ihmisiltä. Eniten osallistujat kokivat saaneensa ihmetteleviä katseita hameen käytön vuoksi ja vain osan katseista mainittiin erikseen olleen huvittuneita tai muuten poikkeavia. Pitkien katseiden lisäksi saatu sanallinen palaute sisälsi hämmentyneitä, huolestuneita, huvittuneita ja positiivisia kommentteja.

Yhdellä saatu palaute ei vaikuttanut millään tavalla kokemukseen yleisestä olo-tilasta, neljällä muulla palautteen saaminen aiheutti jännitystä ainakin osana koejakson päivistä. Sanallisia kommentteja saatiin niin työtovereilta, lähipiiriltä kuin tuntemattomiltakin. Lähipiiriltä saadun palautteen mainitaan olleen positiivista, hyväntahtoista, naljailevaa tai ihmettelevää. Kollegoiden kommentit olivat positiivisia tai naljailevia, tuntemattomien taas ihmetteleviä tai positiivisia. Yksi käyttäjistä mainitsee erikseen palautteen aiheuttaneen pientä ärsyyntymistä ja

kaksi osallistujaa kirjoittaa epärohkeiden palautteiden päivinä kokeneensa olonsa epävarmaksi. Sen sijaan positiiviset kommentit olivat kaikki päivinä, joina niitä saaneet henkilöt kokivat päivän olotilansa hyväksi tai tavalliseksi.

6.5 Osallistujien suhtautuminen hameen käyttöön ja kokemuksen käsittely

Neljä viidestä käyttäjästä koki hameen käytön aiheuttavan jännittyneisyyden tunnetta koejakson aikana. Neljä viidestä myös kuitenkin todennäköisesti jatkaa hameen käyttöä koejakson jälkeen jossakin määrin. Yksi käyttäjästä piti kokemusta kokonaisuutena pelkästään positiivisena ja yksi pääosin negatiivisena. Positiivisen kokemuksen saanut käyttäjä uskoo käyttävänsä hameetta jatkossa enemmänkin myös osana arkipukeutumistaan. Negatiivinen kokemus johtui koehenkilön omien sanojen mukaan oman uskalluksen puutteesta, mutta kirjoitti silti koejakson aikana yksittäisinä päivinä tunteneen olonsa kokeilunhaluiseksi, itsevarmaksi sekä erittäin hyväksi. Osallistuja mainitsee myös viimeisen päivän olleen ulkonäöllisesti voimaannuttava kokemus, vaikka pysyikin osaksi valitseman asukokonaisuuden vuoksi kotona.

Hameen käytön aiheuttama epävarmuus ja jännitys mainitaan tavallisimmin yhteydessä huoleen muiden ihmisten suhtautumisesta. Näitä kokemuksia oli varsinkin sellaisina päivinä ja hetkinä, kun osallistuja joutui uuteen ympäristöön, kuten lääkäriin tai ensimmäistä kertaa kauppaan. Myöhemmillä kerroilla jännittyneisyyden tunnetta ei mainita uudestaan samoissa tilanteissa. Vain kaksi koehenkilöstä kirjoitti ensimmäisinä päivinä kokeneensa epävarmuuden johtuvan omasta ulkonäöstä ja huolesta asukokonaisuuden onnistumisen suhteen. Yleisestikin oli huomionarvoista, että epävarmuus painottui enimmäkseen koeajan alkupään päiviin, vaikka koeaika oli verrattain lyhyt. Yksi osallistuja koki kuitenkin epävarmuutta vielä kuudentena päivänä, mikä oli suoraan yhteydessä päivän aikana saatuun kriittisempään kommenttiin hameen käytöstä työpaikalla.

Alkujännityksen loputtua, koehenkilöiden yleistunnelma oli tehtävän suorituksen aikana pääosin positiivinen. Yksi käyttäjästä mainitsee erikseen kuudennen päivän kohdalla alkaneensa jo tottua hameeseen niin hyvin, ettei enää juurikaan ajatellut, oliko jalassa housut vai hame. Kolme osallistujista kirjoitti hameen olleen jossakin vaiheessa housuja epäkäytännöllisempi valinta. Yksi käyttäjä totesi hameen käytön tuntuneen viikon edetessä vähenevässä määrin luontevalta tekemiensä töiden luonteen vuoksi. Kolme viidestä piti töihin menoa hameessa josakin määrin epäsovinnaisena, yhdellä epävarmuus piti hameen kokonaan poissa työpaikalta ja toinen vaihtoi välillä hameen housuihin muun muassa edustustehäviä varten.

Hameen käyttö oli osallistujille loppujen lopuksi lähinnä positiivinen kokemus, vaikka joissakin tapauksissa käytiin myös epämiellyttävillä ja tutkittiin omia rajoja. Vaatteena hame nähtiin vaihtoehtona housuille, mutta muiden ihmisten reagointi poikkeavaan vaatevalintaan aiheutti jännitystä. Vaikka hameen käytön keräämien pitkien katseiden määrä jopa yllätti osallistujat osittain, ne eivät silti täysin poissulkeneet keneltäkään hameen käyttöä tulevaisuudessa.

7 HAASTATTELUT

Monipuolisemman ja kattavamman tiedonkeruun vuoksi hameisiin pukeutuvan testiryhmän ohella opinnäytetyöhön haastateltiin viittä miestä, jotka eivät pitäneet hameisiin pukeutumista arkenaan millään tavoin realistisena ajatuksena. Näillä haastatteluilla pyritään kerryttämään ajankohtaista tietoa erilaisesta näkökulmasta ja selkeyttämään miesten hameenkäytön ongelmakohtia lähellä potentiaalisia, mutta itsensä käyttäjäryhmästä poissulkeneita miehiä. Haastatteluista osa suoritettiin kasvotusten ja osa puheluiden välityksellä.

7.1 Haastattelukysymykset

Haastatteluja varten laadittiin kaksitoista kysymystä, joista osalla oli tarkentavia alakysymyksiä. Kysymyksillä pyrittiin selvittämään hameita käyttävien miesten näkemisen aiheuttamia ensivaikutelmia ja mielleyhtymiä, hyväksyttävän hameen rajoja sekä kartoittamaan, millä tavoin hameista kieltäytyvä mies näkee miesten hameen ja hametta käyttävän miehen aseman esimerkiksi työpaikalla sekä muualla yhteiskunnassa nyt ja tulevaisuudessa.

Haastattelujen kysymykset olivat kaikilla kerroilla samat ja ne löytyvät opinnäytetyön liitteistä (liite 1). Ensimmäiset kaksi kysymystä selvittävät lähtötilannetta haastateltavan ja miesten hameiden käytön suhteesta. Kysymykset myös johdattelevat haastateltavaa aihepiirin pariin ja herättävät muistikuvia aikaisemmista kohtaamisista hameita käyttävien miesten parissa, jos näitä on ollut. Kolmas kysymys tuo taustatietoa haastateltavan käyttäytymisestä ulkonäköä koskevassa keskustelussa ja tämän kommentointialttiudesta. Neljäs kysymys jatkaa samalla linjalla, hakien aikaisempia muistikuvia sekä tutustuen haastateltavan mielentilaan ja aiheeseen suhtautumiseen. Kysymykset viisi ja kuusi pyrkivät selvittämään, kuinka ehdotonta hameesta kieltäytyminen haastateltavan kohdalla on vai olisiko olemassa jonkinlaisia poikkeustilanteita tai mahdollisuuksia. Kysymykset kahdeksan ja yhdeksän pyrkivät suoraan selvittämään, minkälaiset vaatetuksen yksityiskohdat tekevät vaatteesta liian feminiinisen tai muuten liian oudokuttavan miehen käytettäväksi. Kysymykset yhdeksästä yhteentoista koskevat tasa-arvoisuutta ja itseilmaisuoikeutta. Näissä pyritään saamaan selville, miten hametta käyttävä mies nähdään yhteiskunnassa ja miten mies olettaa ympäristön reagoivan hameeseen pukeutuvaan mieheen. Viimeinen kysymys palaa haastattelun alun aiheeseen, kysyen suoraan, mitkä seikat hameisiin pukeutumisessa häiritsevät haastateltavaa eniten hänen omalla kohdallaan ja miltä ajatus hameeseen pukeutumisesta hänestä tuntuu. Haastateltavilta kerättiin myös iät ja ammatit haastatteluiden alussa taustatietoina.

7.2 Haastateltavat

Haastateltavat olivat iältään välillä 23-61 ja haastateltavien joukossa oli opiskelija, palkkatyössä oleva, yrittäjä sekä kaksi esimiestehtävissä toimivaa henkilöä.

Näistä viidestä vain yksi oli kokeillut hameeseen pukeutumista aikaisemmin, mutta muut eivät olleet pukeutuneet eivätkä aikeissakaan pukeutua hameeseen. Haastateltavien valintaan vaikuttivat ikä ja työnkuva, sillä mukaan haluttiin edustetuksi erilaisia näkökulmia. Haastateltavien myös haluttiin olevan sellaisia miehiä, jotka eivät olleet kiinnostuneita hameen käytöstä omassa arkipukeutumisessaan.

7.3 Miesten hameet ja niiden käyttäjät ulkopuolisten silmin

Puhuttaessa miehistä hameissa, riippuu paljon haastateltavan omista lähtökohdista, millaisia mielikuvia aihe kenessäkin herättää. Tavanomaisimmat vaihtoehdot nousivat esille myös tämän opinnäytetyön haastateltavien kanssa keskusteltaessa. Kolmella viidestä haastateltavasta ensimmäinen miellelyhtymä olivat skotit ja kiltit, mutta myös miesten hameen outous sekä tarkoituksella naiseksi pukeutuminen saivat mainintoja. Haastateltavista neljä muisti havainneensa hameita käyttäviä miehiä muun muassa kaupungilla, konserteissa tai musiikkifestiivaaleilla. Yksi haastateltavista mainitsi erikseen nähneensä skottikilttiä käyttäviä miehiä skotlantilaisia jalkapallojoukkueita kannattavilla faneilla. Yksi haastateltavista totesi nähneensä hameeseen pukeutuneen miehen aikaisemmin vain kuvassa.

Miesten hameita kuvattiin haastatteluissa eniten epätavanomaisiksi ja oudoiksi. Outous ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa ollut negatiivisessa mielessä erilaista, vaan pelkästään normeista poikkeavaa pukeutumista. Kaksi viidestä kuitenkin piti miesten hametta ja sen myötä myös sen käyttäjiä perustavanlaatuisesti outona näkynä, kolmannen todetessa hameen näyttävän joko oudolta tai tyylikkäältä riippuen täysin muusta vaatetuksesta. Hameita pitävien miesten asuvalintaa pohdittaessa useampi haastateltava nosti esiin rohkeuden. Rohkeudella viitattiin siihen, että käyttäjä on selvästi sinut itsensä kanssa eikä anna muiden mielipiteiden vaikuttaa vaatetukseensa. Hametta ja hametta käyttäviä miehiä pidettiin myös omaperäisinä, muodikkaina ja kiltin kohdalla myös perinteikkäinä. Yksi haastateltavista pohti myös hameen voivan olla jopa mukava vaihtoehto kesävaatteeksi, vaikka näki sen olevan suomalaisessa katukuvassa outo. Hameen valitseminen arkivaatteeksi herätti myös useassa uteliaisuutta: oliko kyseessä jokin yksittäinen valinta, johon vaikuttavat ulkopuolelta tulevat voimat (vrt. teemapukeutuminen) tai oma syystä tai toisesta johtuva kokeilu vai oliko kyseessä jo pitkään jatkunut pukeutumistyö.

Miesten hameissa ehdottomasti miehekkäimpänä vaihtoehtona nähtiin polvimittainen hame. Kun vaihtoehtoina pohdittiin lyhyttä, polvimittaista ja täyspitkää hametta, jokainen mainitsi polvimittaisen olevan maskuliinisina ja helpoimmin omaksuttavissa. Tähän vaikutti kaikkien kohdalla voimakkaasti assosiaatio skottikiltteihin. Länsimaisen kulttuuripiirin ja median mieliin iskostama kilttikuvasto kuului läpi myös epävarmoilla, jotka kuvailivat polvimittaisen hameen olevan myös niin sanotusti fiilispohjalta ensimmäinen valinta näitä kolmea vaihtoehtoa ajatellessa. Polvipituinen hame mainittiin myös vähemmän huomiota herättäväksi valinnaksi, kuin lyhyt tai pitkä hame. Lyhyt hame (kuva 30) oli kaikille ehdoton ei, myös kireät hamemallit koettiin epämiehekkäiksi ja yksi

haastateltavista mainitsi suoraan näiden herättävän heti mielikuvia feminiinistä pukeutumisesta. Pitkä hame jakoi jonkin verran mielipiteitä. Pitkää hametta suoralta kädeltä vastustaneet perustelivat mielipidettään täyspitkän hameen epäkäytännöllisyydellä sekä ulkonäöllisellä epämieluisuudella. Vähemmän jyrkästi kommentoineet pitivät täysipitkää miesten hametta kohtalaisen neutraalina vaihtoehtona riippuen muusta vaatetuksesta (kuva 31). Haastateltavista kukaan ei kuitenkaan vastustanut täyspitkää hametta niin vahvasti kuin lyhyttä hametta.



Kuva 30. Miesten minihameissa on tavallisimmin suunnittelijoille enemmän sho-keerausarvoa kuin kaupallista intressiä, kuvassa Vivienne Westoodin punkhenkinen miesten kokonaisuus syys-talvi 19/20 mallistosta (Dombworicz 2019).



Kuva 31. Pitkä vekkihame vai -housut? Yohji Yamamoton miestenvaatemallistosta keväälle 2012 (Feudi 2012).

Toisin kuin hameen pituuden, erilaisten värien ja kuosien ei koettu vaikuttavan juurikaan vaatteiden maskuliinisuuteen tai sen puutteeseen. Erilaiset värit ja kuviot sinänsä nähtiin sopivan miesten pukeutumiseen, mutta joidenkin vaatemaallien yhdistämisen feminiinisiin väreihin koettiin voivan leimata käyttäjää epätoivotusti. Varsinkin paidoissa värien ja kuosien käytön koettiin olevan kohtalaisen vapaata, mutta kaksi haastateltavista nosti erikseen esimerkiksi vaaleanpunaiset tai pinkit farkut epämaskuliinisesta värin ja vaatteiden yhdistelmästä. Yksi haastateltavista puolestaan huomautti, että edes pinkki ei tee miesten housuista välttämättä feminiinisiä. Myös kireät vaatteet koettiin yleisesti vähemmän miehekkäiksi kuin väljemmät vaatteet. Useampi kommentoi hameen kuitenkin olevan aina hame, väristä riippumatta.

7.4 Miesten hame työpaikoilla ja työyhteisön oletettu suhtautuminen

Työ- ja opiskeluympäristöt ovat paikkoja, joissa oma vaatetus ja ulkonäkö aiheuttavat eniten paineita. Stressiä aiheuttavia ajatuksia ovat muun muassa, miten muut minuun suhtautuvat, näytänkö oudolta tai typerältä sekä hyväksytäänkö minut joukkoon. Varsinkin uusien ja epätavallisten ulkonäöllisten kokeilujen tuominen ympäristöön, jossa toimimme mahdollisesti päivittäin ja samojen ihmisten parissa, saattaa huolestuttaa. Ulkopuoliseksi jääminen tai muista vieraantuminen ovat pelottavia ajatuksia.

Kenenkään haastateltavan koulu- tai työympäristössä ei ollut haastattelujen aikaan hametta käyttäviä miehiä. Haastateltavat uskoivat hameen käytön työpaikalla herättävän kysymyksiä kollegoiden kesken ja työtoverien tulevan suoraan kysymään, mistä vaatevalinnassa on kysymys. Reaktioihin uskottiin vaikuttavan erityisesti käyttäjän aikaisempi tyyli ja myös hameen itsensä ulkonäkö. Esimerkiksi kommentoitiin kiltin käytön herättävän positiivisempaa uteliaisuutta, mutta todella oudon hameen voivan aiheuttaa huolestumistakin. Yksi vastaajista oli myös varma, että työtoverin ilmaantuminen töihin hameessa aiheuttaisi useamman tunnin naljailua ja tapaus muistettaisiin pitkään, vaikka sanailu ei olisikaan pahaa tarkoittavaa kuittailua. Pohjimmiltaan kaikki uskoivat, ettei alkuhämmennyksen hälvettyä heidän työympäristöissään tapahtuisi syrjintää tai eriävää kohtelua, vaikka miespuolinen kollega käyttäisi tai alkaisi käyttää hametta työpaikalla. Saksalaisessa yliopistossa opiskeleva vastaaja kuitenkin kommentoi uskovansa, että opiskelijoiden joukossa olisi varmasti sellaisia, joiden mielestä hame miehellä nähtäisiin epämiehekkäänä ja ettei hameita varmasti nähtäisi professorin asemassa toimivilla henkilöillä, joilla on tarkka ja konservatiivinen pukeutumiskoodi työpaikalla.

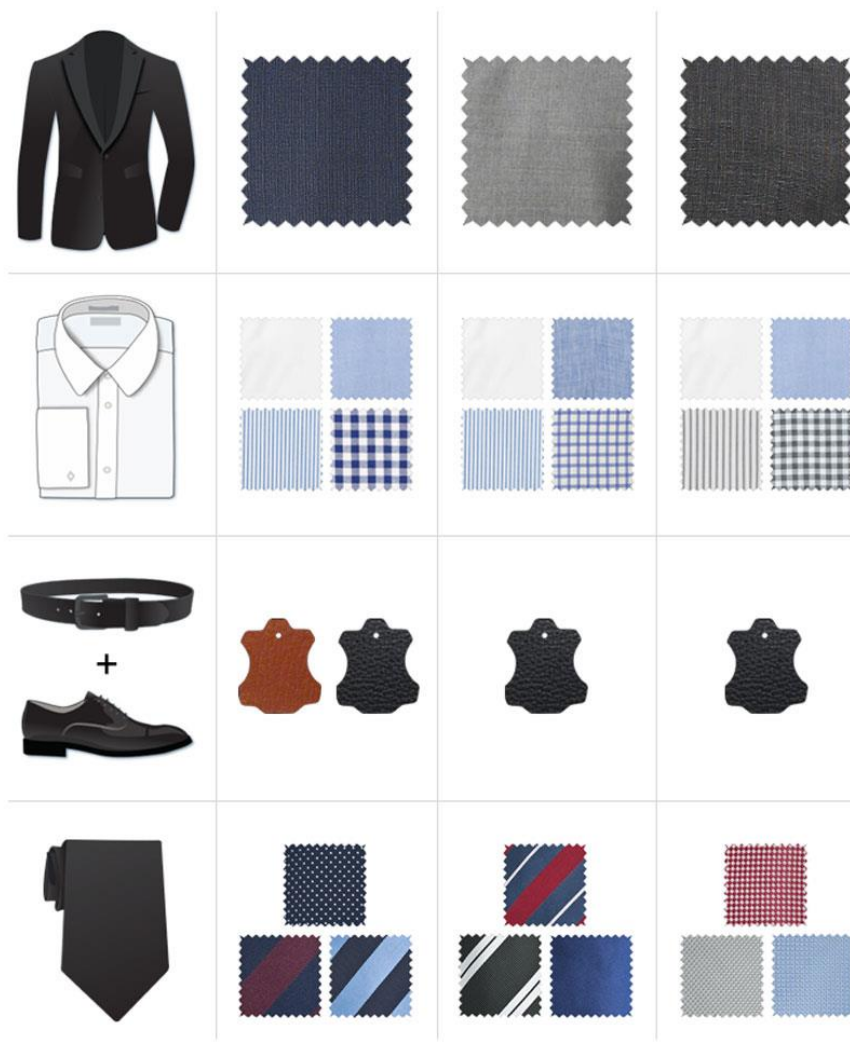
Haastateltavista yksi myönsi, että osallistuisi hyväntahtoiseen naljailuun hametta käyttävää työkaveria kohtaan. Kaksi haastateltavista kysyisivät uteliaisuudesta syitä hameen käytön taustalla, mutta eivät muuttaisi suhtautumistaan hametta käyttävään kollegaan. Yksi ei kokenut muiden vaatetusta tarpeeksi kiinnostavaksi aiheeksi herättämään mitään sen kummempaa reaktiota ja yksi näkisi hameen suoralta kädeltä hyväksyttävänä, jos siihen ei liittyisi mitään ylidraamatista tai huolestuttavaa piirrettä.

Haastateltavista kaksi työskentelee työpaikoillaan esimiesasemassa sekä on läsnä ja päättävässä asemassa uusia työntekijöitä palkattaessa. Kumpikaan heistä ei nähnyt hameen vaikuttavan palkkaamiseen eikä työuran etenemismahdollisuuksiin heidän silmissään. Kumpikin kuitenkin saattaisi kysyä hametta käyttävältä hakijalta, mistä vaatevalinnassa on kyse. Toinen heistä toteaa, että jossaakin muussa työpaikassa, jossa suhtautuminen persoonallisuuden esiintuomiseen on varautuneempaa, miehen hameen käyttö saattaisi vaikuttaa palkkaukseen ja etenemismahdollisuuksiin. Hän myös epäili, ettei tätä syytä avoimesti myönnettäisi kyseisissä tilanteissa. Kummankaan mielestä nyky maailmassa vaatevalinnalla ei pitäisi olla vaikutusta työpaikan saantiin tai ylennyksiin. Yksityisyrittäjänä toimiva haastateltava oli vastauksissaan samoilla linjoilla, mutta painotti vielä hameen kontekstia ja työntekijän yleisilmettä.

Työntekijän roolissa olevat uskoivat hameeseen pukeutumisen todennäköisesti vaikuttavan työpaikan sekä ylennyksien saamiseen. Työhaastatteluissa haastattelevilla uskottiin olevan tiettyjä odotuksia, joiden vuoksi haastateltava haluaisi pukeutua tavalla, joka viestisi heistä vain hyviä ominaisuuksia (kuva 32). Näistä syistä haastateltavat uskovat vain harvojen miesten uskaltautuvan pukeutua hameeseen työhaastatteluihin tai työpaikoilla. Yksi haastateltavista myös pohti, että jos hän ilmaantuisi työpaikalleen hameessa, työtoverit tulisivat kysymään, onko hänellä kaikki hyvin. Sama haastateltava myös uskoi, että työnantajat saataisivat vähentää työtuntien määrää, jos miespuolinen työntekijä alkaisi yllättäen käyttää hametta työpaikalla.

JOB INTERVIEW 101

A COMPLETE CHEAT SHEET FOR MEN'S INTERVIEW ATTIRE



BOWS-N-TIES

Kuva 32. Yksi monista miesten työhaastattelupukeutumisen ohjeista, jotka sisältävät konservatiivisia ja yhä turvallisiksi koettuja ehdotuksia (Bows-N-Ties n.d.).

7.5 Spekulointia negatiivisen kommentoinnin syistä

Miesten hameiden käytössä eniten jännitetään muiden suhtautumista. Yksi selkeimmistä ja todennäköisesti pahamaineisin suhtautumisen muoto on negatiivinen kommentointi.

Kun haastateltavilta kysyttiin heidän yleisestä kommentointialttiudestaan muiden vaatetusta kohtaan, kaikki kokivat kommentoinnin itselleen jokseenkin vieraana toimintana. Kolme viidestä haastateltavasta kuitenkin on toisinaan antanut positiivista palautetta toiselle miehelle näiden vaatetuksesta, kehuen esimerkiksi hienoa paitaa tai kysyen ostopaikkaa. Yksi piti yleensäkin muiden vaatetuksen kommentointia epäkohteliaana, eikä sen vuoksi kommentoi muiden vaatteita lainkaan. Yksi totesi, ettei kiinnitä muiden miesten vaatetukseen huomiota, ellei tällä sitten ole yllään jotakin todella poikkeavaa.

Kysyttäessä syitä hameita käyttävien miesten toisinaan kohtaamaan negatiiviseen kommentointiin, haastateltavilta tuli erilaisia vastauksia, jotka kuitenkin liikkuivat pitkälti samoilla linjoilla. Kaikki tuomitsivat negatiivisen kommentoinnin. Yksi uskoi negatiivisen kommentoinnin johtuvan siitä, että toiset näkevät hameen vain naisien käyttämänä vaatteena, minkä vuoksi käyttäjää on helppo pilkata ja varsinkin useamman hengen ryhmässä syrjintää saattaisi tapahtua helpommin ja enemmän. Myös toinen haastateltavista mainitsee tyhmien vitsien tiivistyvän ryhmässä. Tämä myös epäili, että harva ryhtyisi pilkantekoon yksin. Kaksi mainitsee negatiivisen kommentoinnin laukaisevaksi tekijäksi hameen outouden ja vierauden, mutta varsinaiseen pilkkaamiseen ryhtymisen kertovan todennäköisesti kommentoivan henkilön omasta huonosta olostai sivistystasosta. Miesten hameiden pilkkaamisen ei koettu olevan enää nyky-yhteiskunnassa suotavaa toimintaa sekä erityisesti pilkkamielinen homottelu mainittiin vanhentuneena ja erittäin epähyväksyttävänä toimintana (kuva 33). Outouden ollessa yksi negatiivisia kommentoijia ärsyttävä tekijä, toisena mainittiin myös huomiohakuisuus. Hame on edelleen hyvin poikkeava näky katukuvassa, joten sen käyttäjän saatettaisiin epäillä haluavan tarkoituksella hakevan itselleen näkyvyyttä ja huomiota. Yksi haastateltavista pohti myös negatiivisen kommentoinnin mahdollista yhteyttä lajikäyttäytymiseen, jossa kilpailijoita halutaan väheksyä ja vähentää. Haastateltava teki myös vertauksen samaan ilmiöön naisilla, näiden kommentoimissa muiden naisten vaatetusta ikävästi. Jonkinasteisen kilpailunhalun sekä kateuden nähtiin voivan olla osana negatiivisen kommentoinnin motiiveja.

Miehet mekkokuvissa: ”Ihan hemmetin mukava vaate”

”Kuka vielä väittää, että mekko ei sovi maskuliiniselle cis-heteroäijälle?” Lennin tapaus innoitti miehet julkaisemaan mekkokuvia. Ideana on kritisoida sukupuoli- ja pukeutumismenot ja kiusaamista.

5.6.2015 klo 13:12



Glitteristä ja pinkistä pitävän 4-vuotiaan Lenni-pojan nimittely ja homottelu käynnisti tuhansia osallistujia keränneen [Facebook tapahtuman](#) ja nyt Twitterissä myös #mekkohaasteon.



Kuva 33. Vuonna 2015 somemyrskyn aiheuttanut pilkanteko glitteristä ja pinkistä pitävää poikaan kohtaan sai voimakasta vastustusta, joka näkyi muun muassa erilaisilla sivustoilla, lehdissä sekä sosiaalisessa mediassa.

7.6 Haastateltavien oma hypoteettinen hameen käyttö

Haastateltavista henkilöistä kukaan ei näe hameita omana valintanaan arkivaatteeksi. Kysyttäessä tilanteista, joissa he voisivat kuvitella pukeutuvansa hameisiin, vastaukset liikkuvat jälleen jokseenkin samoilla linjoilla. Kolme sanoi suoraan, ettei heille tule mieleen ainuttakaan tilannetta, jossa he pukeutuisivat hameeseen. Yksi täysin kieltäytynyt perusteli hameiden näyttävän epämukavilta ja liian oudoilta itselleen. Vanhempi vastaaja kommentoi hameiden olevan liian nuori muoti-ilmiö, minkä vuoksi ei henkilökohtaisesti usko koskaan pukeutuvansa hameeseen, vaikka nuoremmilla miehillä hame voisikin näyttää jopa uskottavalta. Sama haastateltava myös painotti pitävänsä skottikilttiä kuitenkin erittäin tyylikkäänä miesten vaatteena, vaikkei itse siihen pukeutuisikaan. Yksi haastateltavista totesi hameen olevan mahdollisuus teemajuhlissa, joissa hame

olisi hauska tai suotava vaihtoehto, sekä esimerkiksi naamiaisissa. Toinen muisteli nuorempana ihailleensa muusikkoa, joka pukeutui usein kilttiin esiintyessään ja näytti siinä hyvältä. Vastaavan tyylin hakeminen voisi olla mahdollista haastateltavalle joissakin tilanteissa. Sama haastateltava myös huomautti hameiden ja kilttien olevan kohtalaisen suosittuja esimerkiksi goottityylissä ja aikoinaan pukeutuneensa muutaman kerran hameisiin kyseisen teemaisiin tapahtumiin, vaikkei arkipukeutumisessa hameita käyttäisikään.

Koska kiltti on länsimaalaisessa kulttuuripiirissä erityisasemassa, haastateltavilta kysyttiin erikseen, voisivatko he nähdä itsensä pukeutuneena kilttiin. Kolme viidestä toteaa kiltin olevan osa skotlantilaista kulttuuria, minkä vuoksi kiltin käyttö saattaisi olla kulttuurista varpaille astumista ja epäkohteliasta, jos siihen ei ole muuta painavampaa perustetta kuin tyyllinen valinta. Haastateltavien parissa oli myös pohdintaa, jonka päätteeksi kilttiin saatettaisiin voida pukeutua vaihdellen teemajuhlaan, pukukoodin vaatiessa tai ryhmäpaineessa. Yksi haastateltavista myös totesi voivansa periaatteessa pukeutua kilttiin, muttei kuitenkaan halua tehdä niin, koska se ei sovi hänen tyyliinsä. Toinen haastateltavista puolestaan totesi, että voisi pukeutua kilttivaikutteiseen hameeseen, jos löytäisi omaan tyyliinsä sopivan, mutta silloinkin vain sopiviin konsertteihin tai tapahtumiin.

Tämän opinnäytetyön haastatteluja tehdessä, hameiden käytön testiryhmä oli jo suorittanut seitsemänpäiväisen hameiden käytön kokeilunsa. Haastateltavilta kysyttiin näin turvallisesti, miten he olisivat suhtautuneet vastaavaan mahdollisuuteen sellaisen tarjoutuessa. Haastateltavia kiinnostivat varsinaisen testiryhmän reaktiot ja kokemukset, mutta vain kolme heistä pohti lopulta osallistumista mahdollisuutena. Näistäkin kaksi oli vahvasti huolissaan ympäristön suhtautumisesta. Kysyttäessä he uskoivat selittävänsä kysyjille heti kyseessä olevan vain lyhytkestoinen tutkimuksellinen tilanne eikä oma normaali vaatevalinta. Kumpikin koki, etteivät välitä niin paljoa muiden mielipiteistä, etteivät ainakin harkitsisi osallistumista. Oman itsetunnon koettiin kuitenkin olevan kovilla myös tällaisessa hameenkäytön tilanteessa. Hameen käytössä itsessään eniten kuitenkin kiinnosti nimenomaan ympäristön reaktiot eikä niinkään varsinainen kokemus hameesta käyttövaatteena. Kolmas, joka olisi saattanut suostua osallistumaan hameenkäytön haasteeseen, totesi tarvitsevansa tarpeeksi hyvän syyn tai houkuttimen, jolloin osallistuminen voisi kiinnostaa. Hän koki muiden ihmisten mielipiteet hieman häiritseviksi, mutta ylipäästäviksi harmeiksi. Täysin kieltäytyneissä toinen vetosi hameen olevan täysin omaan tyyliin sopimaton ilmiö ja jättävänsä siksi hameiden käytön nuoremmille, jotka kokevat sen itselleen sopivaksi. Toinen kieltäytyneistä myönsi huolen ympäristön tuomitsevasta reaktiosta olevan yksi vahvimista vaikuttimista. Muina syinä haastateltava mainitsi hameen olevan itselle epäluonnollisentuntuinen valinta sekä hameen keräävän ympäristöltä huomiota, mikä tuntuisi epämukavalta oli se sitten negatiivista tai positiivista.

7.7 Haastateltavien pohdintoja miesten hameiden asemasta tulevaisuudessa

Kun haastateltavat pohtivat miesten hameiden asemaa tulevaisuudessa, kukaan ei nähnyt sen muuttuvan täysin tasavertaiseksi vaihtoehdoksi housujen rinnalle. Kaksi totesi hameiden käytön jatkuvan samansuuruisissa määrissä kuin nykyäänkin. Toinen perusteli muuttumattomuuden sillä, että hameet ovat perustavanlaatuisesti epämiehinen vaate, eikä tämä ajattelutapa ole todennäköisesti muuttumassa seuraavaan kymmeneen vuoteen. Toinen huomautti muodin toistavan itseään ja koska hame ei ole ollut koskaan miehelle muodikas valinta, se ei tule olemaan sitä tulevaisuudessakaan. Sama haastateltava pohti myös kilttien niiden hyväksyttävyydestä huolimatta pysyvän rajallisena ilmiönä kulttuuristen omimisyttien pelossa. Hameiden käytön erilaisten vaihtoehtojen tyylien piirissä uskottiin pysyvän muuttumattomana.

Kolme haastateltavista mainitsi muodin ja trendi-ilmiöiden mahdollisen hetkellisen vaikutuksen miesten hameiden suosioon. Miesten hameiden nähtiin voivan nousta trendi-ilmiön ominaisuudessa pinnalle, muttei valtavirran käyttöön. Yksi haastateltavista vertasi mahdollista tilannetta niin kutsuttuun man purse -ilmiöön, josta kohistiin hiljattain (kuva 34). Kyseisen trendi-ilmiön jäljiltä miesten käsilaaukut ilmestyivät erityisesti trenditietoisien miesten käyttöön. Trendi-ilmiön aseman nähtiin vähentävän kommentointia ja avaavan mahdollisuuksia, vaikka ilmiö hiipuisikin lopulta pois ja hameiden käytön määrä tasaantuisi entiselleen.



Kuva 34. Miesten käsilaaukkutrendi-ilmiö laajensi miesten laukkujen moninaisuutta vuonna 2017 (Eidulsi 2017).

Kolme haastateltavista miehistä uskoi hameenkäytön lisääntyvän tulevaisuudessa. Miesten hameiden uskottiin parantavan asemaansa nykyiseen nähden ja kommentoinnin vähentyvän tai loppuvan kokonaan. Suurena vaikuttimena trendien rinnalla mainittiin myös yhteiskunnan mahdolliset muutokset. Toinen maininnan saanut vaikutin oli hameiden tulevaisuudessa saama näkyvyys. Esimerkkinä käytettiin jonkun katu-uskottavan, tyylikkään ja suuressa suosiossa olevan julkisuuden henkilön vaikutusta hameilmiön sanansaattajana. Nykynuorille ei tuntunut löytyvän tällä hetkellä juurikaan tarpeeksi suuria ja suosittuja esimerkiksiikäyttäjiä, jotka olisivat pukeutuneet hameeseen esiintymislavoille tai arkeen. Yksi haastateltavista pohti myös miesten hameiden parantavan asemaansa ensiksi isommissa kaupungeissa Suomen ulkopuolella, perustellen tämän johtuvan suomalaisten miesten hitaudesta tarttua uusiin, rohkeisiin trendeihin.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Miesten hameiden näkyvyys ja määrä miesten muodissa on kasvanut viimeisten vuosikymmenien aikana. Kasvu on kuitenkin hidasta ja pienimuotoista. 1900-luvun vuosikymmenet yhteiskunnallisine muutoksineen, trendeineen ja tyyllisuuntauksineen ovat tasoittaneet omalta osaltaan tietä miesten hameiden käytön kasvulle ja hyväksyttävyydelle.

1900-luvun alussa ainoa länsimaissa miesten päällä nähty hyväksyttävä hame oli kiltti, huolimatta hameen ja mekkojen varhaisemmasta historiasta miesten muodin osana. Hame leimautui vain naisten vaateeksi ja länsimaisen kulttuurin sukupuolirooleja korostaneet ajattelumallit sekä yhteiskunnalliset muutokset korostivat naisten ja miesten eroja, tehden feminiinisistä ominaisuuksista lähes kaikessa mieheen liittyvässä vaatteista käytökseen epätoivottavaa.

Miesten hameita alkoi kuitenkin pilkahdella toistuvasti kohahduttamaan suurta yleisöä 60-luvulta lähtien. Ensin miesten hameet ilmaantuivat muotisuunnittelijoiden visioihin, jonka jälkeen niitä alettiin nähdä toisinaan erilaisilla muusikoilla ja artisteilla. 80-luvun pukeutumistyylien hajautuessa miesten hameita omaksuttiin erilaisiin tyyllisuuntiin ja erityisesti vaihtoehtoiseen nuorten muotiin.

90-luvulta nykypäivään miesten hame on edelleen eniten alakulttuurien tyyliin kuuluva vaate. Muotisuunnittelijat jatkavat hameiden tarjoamista miesten muotiin ja erityistä sävöytystä hakevat muusikot tai julkisuuden henkilöt saattavat tarttua hameeseen tyyllillisistä tai yhteiskuntakriittisistä syistä yhtä usein kuin hameen edelleen jokseenkin varmasti herättävän mediahuomion vuoksi (kuva 35). Miesten arkipukeutumisessa hame on harvoin katukuvassa näkyvä vaate, mutta ei täysin mahdoton ajatus. Suomessa käyttäjät ovat usein joko erilaisten alakulttuurien edustajia tai rockmusiikin ystäviä. Maailmalla, ja pienemmissä määrissä myös Suomessa, miesten hameita näkyy myös esimerkiksi sosiaalisen median kanavissa trendien innovatiivisilla edelläkävijöillä (kuva 36).



Kuva 35. Muotivaikuttaja Billy Porter kommentoi punaisilla matoilla nähtyjä asujaan medialle toteamalla ”En ole drag queen, olen mies mekossa” (Gloria 2019).

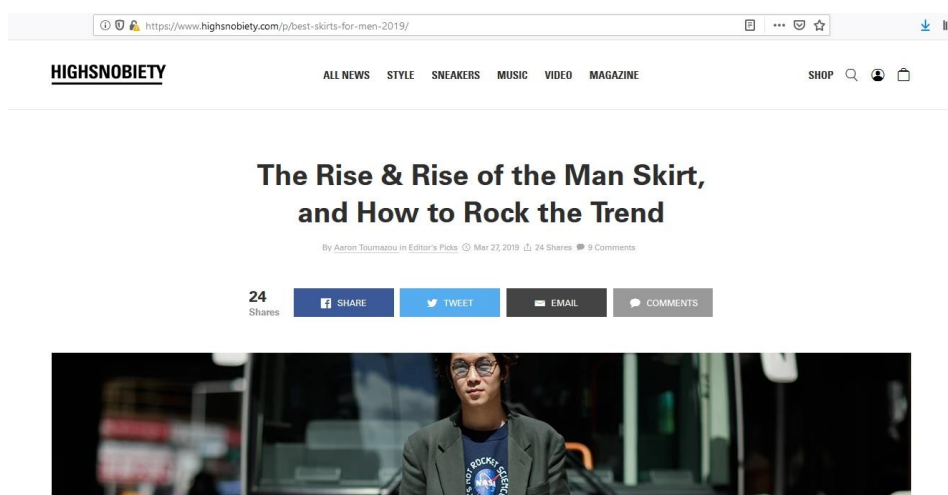


Pian trendikäs mies pukeutuu mekkoon. "Kaksilahkeisille" suunniteltuja helmallisia luomuksia esiteltiin suuressa muotitapahtumassa.

Kun puhutaan miesten hameista, tulee monelle ensimmäisenä mieleen skotlantilaiseen miesten kansallispukuun kuuluva kiltti. Muuten hameet ja mekot ollaan ajateltu kuuluvan lähinnä naisten vaatekaappeihin. Asiaan on vihdoin tulossa muutos, kun muodista tulee aiempaa sukupuolettomampaa.

Kuva 36. Voice.fi:n artikkeli Pariisin muotiviikoilla nähdystä miesten mekoista 2019.

Miesten hameet ja mekot saavat tällä hetkellä jatkuvaa mediahuomiota, aiheesta kirjoitetaan artikkeleita (kuva 37), julkaistaan kuvia ja siihen liittyen järjestetään tempauksia. Uteliaimmat ja kokeilunhaluisemmat miehet tarttuvat hameisiin ja kokeilevat niiden käyttöä arkielämässä (kuva 38). Miesten hametrendiä vastustavia voimia on kuitenkin useita, joista vahvimpina ovat psykologiset hidasteet sekä länsimaalaisten visuaalinen, opittu tottumus siitä, mikä näyttää miehen päällä hyvältä. Yhteiskunnan ja opittujen normien rajoittavuus on toisinaan tiedostettua ja toisinaan tiedostamatonta. Kummassakin tapauksessa näistä tekijöistä on vaikea täysin irrottautua.



Kuva 37. Miesten hameiden trenditulemista vahvasti ennusteleva sivusto tarjoo lukijoilleen selityksiä ja ohjeita vuonna 2019.



Kuva 38. Uteliaita kokeilijoita ja heidän usein positiivisiksi kokemuksiksi osoittautuneita tarinoita voi löytää myös internetistä.

9 POHDINTA

Nykypäivän mies suhtautuu yhtä aikaa sulkeutuneesti sekä avoimesti ajatukseen hameesta miesten vaatteena. Halutaan ajatella, että yhteiskunta on tarpeeksi vapaa ja hyväksyvä ottamaan vastaan jäsenensä riippumatta siitä, miellyttääkö käyttäjän omaa silmää hameellinen vai housullinen asukokonaisuus. Pelätään kuitenkin, että näin ei välttämättä ole.

Hametta ensimmäisiä kertoja kokeileva tai käyttävä tuntee itsensä erityisen alttiiksi ihmisten uteliaille tai tuomitseville katseille. Ympäristön korostunut huomio saattaa tuntua tavallisesta käyttäjästä epämukavalta ja jopa ahdistavalta. Kun hameeseen on itse tottunut ja oma ulkonäöllinen itsevarmuus on korkealla, ympäristön aiheuttamat paineet vähenevät, vaikka uteliaita olisi ympärillä yhtä paljon kuin ennenkin. Hameen pidempiaikainen sekä erityisesti omasta valinnasta lähtöisin oleva käyttö vahvistavat käyttäjän kokemusta vaatteesta käytännössä. On kuitenkin täysin käyttäjästä riippuvaista, kuinka immuuni on tilanteissa, joissa saatu huomio on negatiivista.

Hameen käyttö poikkeaa totutusta yhä siinä määrin, että sen valintaan kaivataan selityksiä. Halutaan tietää, miksi mies pukeutuu hameeseen. Halu on joskus tarpeeksi voimakas, että askarruttava kysymys myös kysytään ääneen eikä sitä vain pohdita itsekseen. Uteliaisuus hameen käyttöä kohtaan on vahvaa, mutta se ei ole edes kokeilumielessä kaikkien miesten juttu. Toisille hame ei sovi omaan tyyliin. Toisilla täydellisen tyrmäyksen pohjalla on huoli muiden reaktioista.

Hametta tai sitä käyttävää miestä ei läheskään aina tuomita suoralta kädeltä, vaan viimeistään uteliaisuuden hälvetessä käyttäjä hameen takana on mies siinä, missä muutkin. Pelko tuomitsemisesta, hankaluuksista töissä ja parisuhteissa sekä ystävien reaktioista on kuitenkin todellinen. Vaikka monet kokevat voivansa pukeutua, miten haluavat, sisällä kytee usein jonkin tasoinen huoli muiden suhtautumisesta. Tuomitsemisen ja pilkanteon pelko on aiheellinen, mutta pilkan tekijät nähdään järjestäen tuomittavana ryhmänä. Puolustuskannalle myös uskalletaan nousta näkyvästi, vaikka hame ei tyylillisistä tai psykologisista syistä omaan vaatekertaan pääsisikään.

Usko miesten hameenkäytön jatkuvuuteen on vahvaa ja sen aseman vahvistumista hyväksyttynä miesten vaatteena pidetään lähestulkoon varmana. Samalla koetaan myös, ettei miesten hameesta ole valtavirran vaatteeksi eikä housujen tasavertaiseksi vaihtoehdoksi suurella yleisöllä tulevaisuudessakaan. Miesten hameen kiinnostavuus ja sen mahdollisuus nousta trendi-ilmiöksi kuitenkin tunnustetaan laajalti.

Suurin osa miehistä näyttää hyväksyvän hameen nimenomaan muiden miesten vaatteena. Valtaosa ei kuitenkaan näe hametta omana vaatteenaan eikä ehkä tule edes pohtineeksi sitä mahdollisuutena miesten hameen heikon positiivisen näkyvyyden vuoksi. Miesten hame on yhä toistaiseksi poikkeus ja suurelle osalle yksinkertaisesti liian outo ilmiö.

Miesten hameen aseman parantuminen on moniosainen palapeli, joka rakentuu pikkuhiljaa. Siihen liittyvät osat linkittyvät suurempiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin, joiden kehitys vaatii aikaa. Hameen hankalin yleisö ovat miehet itse. Miesten rooli sekä mieheyden määritelmä ovat kuitenkin parhaillaan murroksessa. Tulevaisuutta ei voi varmasti ennustaa, mutta miesten itse uskoessa miesten hameen vahvistuvaan asemaan, tulevaisuus on mahdollisuus.

LÄHTEET

Bolton, A. (2003). *Bravehearts: Men in Skirts*. London: V & A Publications.

Gunn, T. & Calhoun A. (2012). *Tim Gunn's Fashion Bible: The Fascinating History of Everything in Your Closet*. New York: SIMON & SCHUSTER.

Hirsjärvi, S., Hurme, H. (2011). *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2007). *Tutki ja kirjoita*. 13. osin uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Jokinen, A., Ahlbäck A. & Kinnarinen K. (2012). Näkymätön sukupuoli näkyväksi. Teoksessa A. Jokinen (toim.) *Mieskysymys: Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka*. Tampere: Tampere University Press, ss. 171–185

Jokinen, A. (2012). Johdanto. Teoksessa A. Jokinen (toim.) *Mieskysymys: Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka*. Tampere: Tampere University Press, ss. 11–22

Jokinen, A. (2012). Miehet osana tasa-arvokeskustelua ja -politiikkaa. Teoksessa A. Jokinen (toim.) *Mieskysymys: Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka*. Tampere: Tampere University Press, ss. 63–76

Kaiser, S. (1985). *The Social Psychology of Clothing: Symbolic Appearances in Context*. Second edition revisited. New York: Fairchild Publications.

KvaliMOTV. (n.d.). 2.2 Teoria ja tutkimus. Haettu 16.9.2019 osoitteesta https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_2.html

LoveToKnow. (n.d.). Sarong. Haettu 21.4.2019 osoitteesta <https://fashion-history.lovetoknow.com/clothing-types-styles/sarong>

Mattelmäki, T. (2006). *Design Probes*. Helsinki: The University of Art and Design Helsinki.

Miettinen, S. (2011). *Palvelumuotoilu: uusia menetelmiä käyttäjätiedon hankintaan ja hyödyntämiseen*. Helsinki: Teknologiainfo Teknova Oy.

Polhemus, T. (1994). *Streetstyle: From Sidewalk to Catwalk*. London: Thames and Hudson Ltd.

Polhemus, T. (1996). *Style Surfing: What to Wear in the 3rd Millennium*. London: Thames and Hudson Ltd.

Porter, B. (2019). Mies mekossa. *Gloria 40*, ss. 17.

Relander, J. (2012). Miksi miesliike?. Teoksessa A. Jokinen (toim.) *Mieskysymys: Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka*. Tampere: Tampere University Press, ss. 77–79

Vogue Arabia. (2018). How the Kaftan Went Global. Haettu 21.4.2019 osoitteesta <https://en.vogue.me/fashion/how-the-kaftan-went-global/>

Welling, H. (1999). *Turhamainen mies – narri vai sankari?*. Toinen ja tarkistettu painos. Tampere: Nukke- ja pukumuseo.

KUVAT

- Kuva 1. Iina Torhola. 2019. Viitekehyskuva.
- Kuva 2. Peter Turching. (2018). Pants versus Sarong. Haettu 30.8.2019 osoitteesta <http://peterturchin.com/cliodynamica/pants-versus-sarong/>
- Kuva 3. Lovi Sarongs. (n.d.). Woven Check Sarong. Haettu 30.8.2019 osoitteesta <https://www.lovisarongs.com/collections/mens-collection/products/check-woven-sarong>
- Kuva 4. Envisioning the American Dream. (2015). Fashion for 70's - Past Predictions. Haettu 2.9.2019 osoitteesta <https://envisioningtheamericandream.com/2015/04/06/fashion-for-the-70s-past-predictions/>
- Kuva 5. Thierry Buquet. (2016). Preventing "Monkey Business". Fettered Apes in the Middle Ages. Haettu 2.9.2019 osoitteesta <https://mad.hypotheses.org/37>
- Kuva 6. House of Labhran. (n.d.). Scottish Edward VIII Style Two Button Tweed Crail Kilt Jacket. Haettu 2.9.2019 osoitteesta <https://houseoflabhran.net/product/scottish-edward-viii-style-two-button-tweed-crail-kilt-jacket-plain-cuff-jetted-pockets/>
- Kuva 7. Encyclopedia of Fashion. (n.d.). Jacques Esterel – Fashion Designer Encyclopedia. Haettu 2.9.2019 osoitteesta <http://www.fashionencyclopedia.com/Es-Fo/Esterel-Jacques.html>
- Kuva 8. The Telegraph. (2013). Mick Jagger's white dress cast him as a romantic hero. Haettu 2.9.2019 osoitteesta <https://www.telegraph.co.uk/culture/music/10129974/Mick-Jaggers-white-dress-cast-him-as-a-romantic-hero.html>
- Kuva 9. Hannah Ongley. (2016). Captivating photos of Vivienne Westwood and Johnny Rotten during punk's 70s prime. Haettu 2.9.2019 osoitteesta https://i-d.vice.com/en_us/article/vbekvd/captivating-photos-of-vivienne-westwood-and-johnny-rotten-during-punks-70s-prime
- Kuva 10. Levi Winchester. (2015). 'I liked the sarong': David Beckham reveals no regrets over THAT fashion faux pas. Haettu 3.9.2019 osoitteesta <https://www.express.co.uk/news/uk/557111/David-Beckham-unicef-launch-sarong>

- Kuva 11. Yle. (2015). Kotiteollisuus lähtee kiertueelle – ”Fossiilit lähtee taas reissuun”. Haettu 3.9.2019 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-8295374>
- Kuva 12. Cyril Foiret. (2008). Marc Jacobs in a Skirt. Haettu 3.9.2019 osoitteesta <https://trendland.com/marc-jacobs-on-skirt/>
- Kuva 13. The Scotland Yard Store Ltd.. (n.d.). Great Kilt 9 yard 16oz wool Scottish Tartans. Haettu 11.9.2019 osoitteesta https://www.scotyard.com/images/Highland_soldier_1744.jpg
- Kuva 14. William L. Kernan. (2017). Kernan Tartan. Haettu 11.9.2019 osoitteesta <https://amongmybranches.wordpress.com/kernan/kernan-special-topics/kernan-tartan/>
- Kuva 15. The Scotland Yard Store Ltd.. (n.d.). Dress Gordon Tartan Kilt Rental Outfit. Haettu 18.9.2019 osoitteesta <https://www.scotyard.com/images/Kilt%20outfit%20copy.jpg>
- Kuva 16. Amanda Moffet. (2010). Alan Cumming looking great in his Kilt Outfit. Haettu 18.9.2019 osoitteesta <https://www.scotclans.com/alan-cumming-looking-great-in-his-kilt-outfit/>
- Kuva 17. Amy Chillag. (2016). Convincing men to wear kilts instead of pants. Haettu 18.9.2019 osoitteesta <https://money.cnn.com/2016/07/07/smallbusiness/kilts-utilikilts-btm/index.html>
- Kuva 18. IntechOpen Limited. (n.d.). Stigma in Obsessive Compulsive Disorder. Haettu 22.9.2019 osoitteesta <https://www.intechopen.com/books/anxiety-disorders-from-childhood-to-adulthood/stigma-in-obsessive-compulsive-disorder>
- Kuva 19. Wyzowl. (n.d.). The Power of Visual Communication Infographic. Haettu 22.9.2019 osoitteesta <https://www.wyzowl.com/infographic-the-power-of-visual-communication/>
- Kuva 20. Ron Miller. (2017). Judging by Appearances. Haettu 22.9.2019 osoitteesta <https://www.nowalls.us/blog/2017/10/12/judging-by-appearances>
- Kuva 21. Cameron Davis. (n.d.). New Perspectives on Initiating Men’s Programming. Haettu 22.9.2019 osoitteesta <https://slideplayer.com/slide/10339487/>
- Kuva 22. Vintage Everyday. (2018). The Sex Symbol of the 1920s: Portrait Photos of Rudolph Valentino During His Short Life. Haettu 26.9.2019 osoitteesta <https://www.vintag.es/2018/06/rudolph-valentino-from-the-late-1910s-and-1920s.html>

- Kuva 23. Pocketmags. (n.d.). Fashion Magazine. Haettu 26.9.2019 osoitteesta <https://pocketmags.com/fashion-magazine/mens-fall-2014>
- Kuva 24. Stela Alves. (2014). Theme of the Week: Men in skirt. Haettu 26.9.2019 osoitteesta <http://streetstylebytela.com/2014/01/theme-week-men-skirt.html>
- Kuva 25. Iina Torhola. (2019). Näkymä Instagramsovelluksen hausta #meniskirts.
- Kuva 26. Iina Torhola. (2019). Seitsemän hamepäivää: alustus.
- Kuva 27. Iina Torhola. (2019). Seitsemän hamepäivää: 1. päivä.
- Kuva 28. N.d.. (2019). Seitsemän hamepäivää: palautus.
- Kuva 29. N.d.. (2019). Seitsemän hamepäivää: palautus.
- Kuva 30. Laurent Dombworicz. (2019). London Fashion Week F/W 19/20: Vivienne Westwood. Haettu 2.10.2019 osoitteesta <https://tushmagazine.com/lfw-f-w-19-20-vivienne-westwood/>
- Kuva 31. Monica Feudi. (2012). Spring 2012 Menswear: Yohji Yamamoto Collection. Haettu 2.10.2019 osoitteesta <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2012-menswear/yohji-yamamoto/slideshow/collection#7>
- Kuva 32. Bows-N-Ties. (n.d.). What to Wear to a Job Interview. Haettu 2.10.2019 osoitteesta <https://www.bows-n-ties.com/What-to-Wear-to-a-Job-Interview/>
- Kuva 33. Kuvakaappaus kioski.yle.fi -sivuston artikkelista vuodelta 2015.
- Kuva 34. Oatrick Eidulsi. (2017). Trendy Accessory for Men – The Man Purse. Haettu 2.10.2019 osoitteesta <https://acceleratedtv.com/trendy-accessory-men-man-purse/>
- Kuva 35. Valokuva suomalaisen muotilehti Glorian syyskuun numeron 2019 miesten mekkoja käsittelevä artikkelista.
- Kuva 36. Kuvakaappaus voice.fi:n artikkelista vuodelta 2019.
- Kuva 37. Kuvakaappaus highsnobiety -sivuston artikkelista vuodelta 2019.
- Kuva 38. Kuvakaappauksia internetissä julkaistuista artikkeleista.

Haastattelukysymykset

1. Mikä on ensimmäinen ajatuksesi, kun puhutaan miehistä hameissa?
2. Muistatko nähneesi hametta käyttäviä miehiä kaupungilla, konserteissa tai muualla? Missä? Millaisia ajatuksia vaatevalinta herätti sinussa?
3. Oletko koskaan kommentoinut toiselle miehelle hänen vaatevalintaansa? Millaista palautetta olet antanut?
4. Jos kuvailisit miesten hameita tai niiden käyttäjiä viidellä eri adjektiivilla, mitkä ne olisivat ja miksi juuri nämä?
5. Tuleeko mieleesi mitään tilannetta, missä saattaisit pukeutua hameeseen?
6. Monille Skotlannista tuleva kiltti on tuttu ja helposti lähestyttävä miesten hame. Pukeutuisitko kilttiin? Miksi pukeutuisit? / Miksi et pukeutuisi?
7. Miesten hameista on paljon variaatioita. Mikä näyttää mielestäsi maskuliinimmalta, lyhyt, polvipituinen vai täysipitkä hame? Miksi?
8. Joidenkin housumallien (esimerkiksi leveälahkeiset reisitaskuhousut) ja hameiden ulkonäöt saattavat vastata toisiaan hyvinkin pitkälle. Missä koet menevät rajan hyväksyttävän ja liian feminiinisen vaateen välillä? Tekeekö esimerkiksi armeijakuosi hameesta miehekkäämmän tai pinkki housuista liian feminiinisen? Voiko mies käyttää feminiinisiä elementtejä vaatetuksessa ilman, että se vaikuttaa käyttäjän miehisyyteen?
9. Naiset voivat käyttää suvereenisti monia perinteisesti miesten vaatteina koettuja vaatteita. Miesten oikeus käyttää tasavertaisesti hametta arkipukeutumisisissa voidaan nähdä tasa-arvokysymyksenä. Jos työpaikallasi joku miehistä käyttäisi hametta, uskotko työtovereidesi suhtautuvan häneen eri tavalla kuin housuja käyttäviin kollegoihin? Miksi? Suhtautuisitko itse hametta työpaikalla käyttävään mieheen eri tavalla? Millä tavalla? Uskotko hameen käytön vaikuttavan esimerkiksi miehen palkkaukseen tai etenemismahdollisuuksiin uralla?
10. Maskuliinistakin hametta käyttävät miehet saavat toisinaan muilta miehiltä negatiivisia kommentteja vaatevalintaansa liittyen. Mistä uskot tämän johtuvan?
11. Miesten itseilmaisuus ulkonäöllisesti sekä kiinnostus vaatetukseen on nousussa. Miesten muotiin tulee kaiken aikaa myös uusia värejä, materiaaleja ja vaatemaleja. Uskotko miesten hameiden käytön lisääntyvän tulevaisuudessa? Missä asemassa näet miesten hameiden olevan viiden vuoden päästä? Entä kymmenen?
12. Yksi tämän opinnäytetyön tiedonkeruumenetelmistä on miesten hameiden käyttöä kokeileva testiryhmä, jonka tehtävänä on pukeutua seitsemänä päivänä hameeseen housujen sijasta. Miten sinä suhtautuisit tähän haasteeseen? Kiinnostaisiko hameen testaus, jännittäisikö muiden suhtautuminen, kieltäydyisitkö kokonaan osallistumasta? Miksi?